

b o n u m

PUBLICUM

„ÉRTÉKET SZERETNÉK
TEREMTENI!”

– Christián László
r. dandártábornok portréja 06

LUDOVIKA SCHOLARS
– folytatódik az NKE
népszerű programja 36

SZABÁLYT SZEGNI TRENDI?

A KRESZ-MÓDOSÍTÁS ELŐSZOBÁJÁBAN Major Róbert r. ezredes 30

TUDOMÁNYOS BLOGOK

PODCASTOK

SZAKINTERJÚK

TUDÓSÍTÁSOK

RECENZIÓK

KUTATÓI PORTRÉK

TUDOMÁNY MINDENKINEK

Együtt a közös otthonért – történelmi jelentőségű konferencia az NKE-n

A kutyát nem köti a jog, csak a póráz

Átveheti a ChatGPT az orvosok feladatait?

SZABÁLYT SZEGNI SIKK...

Árpád hídi tragédia, Dózsa György úti baleset, tömegbaleset az M1-es autópályán. Sajnos az utóbbi időben a súlyos szavak mellett csupán a helyszíneket kell cserélgetniük a hírszerkesztőknek; emelkedő tendenciát mutat a balesetek száma hazánkban. A lesújtó statisztikát nap mint nap a saját bőrünkön is megtapasztalhatjuk az utakon: lépten-nyomon sebességtúllépéssel, szabálytalan előzésekkel, erőszakos sofőrökkel találjuk szemben magunkat, aminek nemritkán komoly baleset, tragédia a vége. Szabályt szegni sikk, fogalmazta meg lapunknak Major Róbert r. ezredes, egyetemünk Közbiztonsági Tanszékének vezetője, aki elkoboztatná a durva esetek elkövetőinek autóját. Úgy gondolom, sokan egyetértünk vele, hiszen a több tízmilliós autókkal rendelkező sofőröket a néhány tíz-száz ezres bírság nem állítja meg. Ezt felismerve, a kormányzat nyár végén módosította a Szabálysértési törvényt – harminc százalékkal megemelve a büntetési díjtételeket –, illetve nekifut a közel ötvenéves KRESZ jogszabály módosításának és harmonizációjának. Joggal bízunk benne, hogy az előremutató jogszabály pozitív hatásai nem csupán a statisztikákból olvashatóak majd le (persze ez is hatalmas siker lenne), hanem a hazai közlekedési morálban is megtapasztalhatjuk azt.

Szilágyi Dénes főszerkesztő

TARTALOM 2023/7.

02	MOZAIK	22	A VALLÁS ÉS POLITIKA KAPCSOLATA	44	BAJÁRÓL SAN DIEGÓBA A VÍZEN KERESZTÜL VEZET AZ ÚT
06	„ÉRTÉKET SZERETNÉK TEREMTENI!” – CHRISTIÁN LÁSZLÓ R. DANDÁRTÁBORNOK PORTRÉJA	25	KOME – A TUDOMÁNY ÉLVONALÁBAN	47	VIZÉRTÉK, FENNTARTHATÓSÁG, KLÍMAADAPTÁCIÓ
11	KUTATÓK ÉJSZAKÁJA – KÖZEL 2000 LÁTOGATÓ AZ NKE-N	28	A KUTYÁT NEM KÖTI A JOG, CSAK A PÓRÁZ	50	LUDOVIKA.HU – TUDOMÁNY MINDENKINEK
14	EGYÜTT A KÖZÖS OTTHONÉRT – TÖRTÉNELMI JELENTŐSÉGŰ KONFERENCIA AZ NKE-N	30	SZABÁLYT SZEGNI TRENDI?	53	VIGYÁZAT, INTERNETES CSALÓK!
17	EMLÉKÜLÉS RUZSONYI PÉTER TISZTELETÉRE	33	ÁTVEHETI A CHATGPT AZ ORVOSOK FELADATAIT?	55	ÚJ KÖTET A TÁRSADALMAT, JOGOT FELFORGATÓ TECHNOLÓGIÁKRÓL
20	MIT JELENT SZÁMUNKRA A TÖRTÉNELMI ALKOTMÁNY?	36	LUDOVIKA SCHOLARS – FOLYTATÓDIK AZ NKE NÉPSZERŰ PROGRAMJA	56	A KUTATÁSTERVEZÉSTŐL A NEMZETKÖZI LÁTHATÓSÁGIG
		39	„TÖRÖKORSZÁG KÖZPONTI SZEREPE A VÁLTOZÓ VILÁGBAN”		
		42	HÁBORÚ ÉS BÉKE A NEMZETKÖZI JOGBAN		

MOZAIK

KOVÁCS LÁSZLÓ

AZ ÉV ÚTMUTATÓ SZAKEMBERE

Az *Év Útmutató Szakembere* díjat idén Kovács László dandártábornok kapta. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) tudományos rektorhelyettese az elismerést az október 11–12-én megrendezett ITBN Conf-Expón vette át. Az útmutató szakember azzal emelkedik ki a szakmáját művelő kollégák közül, hogy többet tesz annál, mint amit elvárnak tőle – áll a díjat odaítélő bizottság méltatásában. Kiemelték: az útmutató szakember példát mutat abban is, hogy széles spektrumban gondolkodik a szakmai területekről

és feladatairól, oktatja és tanítja környezetét és a jövő generációit.

Hangsúlyozták: Kovács László ilyen szakember, aki nemcsak katonaként és kiberbiztonsági szakemberként, hanem a tudását önzetlenül megosztó emberként is irányít mutat helytállásával.

KÉRDEZD A MINISZTERT

Az Ostrakon Szakkollégium eseményének vendége Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter volt, aki egyebek mellett a 2024-es európai parlamenti választást, a jövőre esedékes önkormányzati választást, valamint az aktuális kormányzati tervekkel érintő kérdésekről beszélt a *Kérdezd a minisztert* című eszmecsere az NKE-n. A beszélgetésen a kancelláriaminiszter az elmúlt másfél év kormányzati munkájára vonatkozóan elmondta, hogy a 2022-es választási győzelemmel nehéz időszakban vették át a kormányzást. „Egyrészt a megnövekedett energiaárak mellett a rezsiszűkítéssel megtartottuk az olcsó rezsiárakat a magyar családok számára, és a gazdaságnak is segítséget tudunk nyújtani. A másik nehézség pedig a megnövekedett infláció kezelése volt” – hangsúlyozta Gulyás Gergely.

„NEM CSUPÁN EGY KŐLAP, HANEM EMLÉKEZTETŐ”

A Magyar Harcosok Bajtársi Közössége (MHBK) egy olyan intézmény, amely több mint hét és fél évtizede áll a magyarság szolgálatában – hangzott el a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Ludovika Főépület aulájában, amikor ünnepélyes keretek között avatták fel az MHBK emléktábláját. Az eseményt Tóth Gergely, az MHBK vezetője, a *Hadak Útján* című folyóirat szerkesztője moderálta. Lippai Péter dandártábornok, az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának dékánja Deli Gergely, az NKE rektora nevében mondott köszönetet a megtiszteltetésért, hogy az emléktáblát az egykori Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia épületében kívánja elhelyezni az MHBK. „Ígérhetem, méltó helyen lesz ez a tábla!” – hangsúlyozta.

LEOPARD 2

HARCKOCSI TESTKÖZELBŐL

Az egyik legtűzerősebb, legmozgékonyabb és legpán-célozottabb harceszköz, a német Leopard 2 harckocsi ismerhetik meg a honvédtisztjelöltek tanulmányaik során – mondta a közmédiának a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának (HHK) megbízott dékánja. Lippai Péter dandártábornok az alapképzésen tanuló, harmadéves honvédtisztjelöltek bemutató tanórja után a közmédiának azt mondta, hogy az elmúlt években a Magyar Honvédségben jelentős haderőfejlesztés kezdődött, amelynek keretében sok új haditechnikai eszközt, köztük – az órán élőben tanulmányozott – Leopard 2A4 típusú harckocsit szereztek be.

NATO AKADÉMIA

A LUDOVIKA CAMPUSON

Az elrettentés és a védelem témáját vizsgálta a 2023-as NATO Akadémia. Az NKE Eötvös József Kutatóközpont (EJKK) Amerika Kutatóintézete, a Nemzetközi Ifjúsági Atlanti Tanács és a Magyar Ifjúsági Atlanti Tanács által szervezett rendezvény előadói az elrettentés elméleti, történeti, technológiai és társadalmi kérdéseit vitatták meg huszonkét ország harmincöt hallgatójával. Deli Gergely, az NKE rektora megnyitóbeszédében hangsúlyozta, bár a nukleáris stabilitás évtizedek óta a nemzetközi biztonság kiemelt kérdései közé tartozik, a multipoláris világ visszatérése és a geopolitikai verseny kiéleződése sok tekintetben új kérdésekkel szembesít bennünket, ezért az elrettentésről is érdemes új megvilágításokban beszélnünk.

FELKÉSZÍTENI A FELELŐSSÉGRE

A JÖVŐ KÖZIGAZGATÁSI SZAKEMBEREIT

Kimaradhat-e a közszféra a technológiai változásokból? Képes-e Európa úttörő lenni a digitális kormányzás területén? Nemzetközi szakértők kerestek válaszokat e kérdésekre az egyetemen. *Mesterséges intelligencia (MI) a kormányzatnak* címmel rendezett nemzetközi műhelybeszélgetést a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Információs Társadalom Kutatóintézete (ITKI) a Ludovika Főépületben. Török Bernát, az ITKI intézetvezetője köszöntőjében elmondta: az esemény az első lépés egy új egyetemi stratégia megvalósításában. Fontos cél ugyanis, hogy a hallgatók, akik a jövő közigazgatási szakemberei lesznek, felelősséggel legyenek képesek használni a fejlett technológiát, így az MI-t is a kormányzás területén.

A KÖRNYEZET VÉDELMEÉRT DÍJBAN RÉSZESÜLT BÍRÓ TIBOR

A Magyar Mérnöki Kamara Környezetmérnöki Tagozat elnöksége kimagasló szakmai munkájának elismeréseként *A Környezet Védelméért* díjat adományozott Bíró Tibor, az NKE Víz tudományi Karának (VTK) dékánja részére, a Magyar Mérnöki Kamara székházában. Az elismerést Raisz Anikó, az Energiaügyi Minisztérium környezetügyért és körforgásos gazdaságért felelős államtitkára adta át. *A Környezet Védelméért* kitüntetést a Magyar Mérnöki Kamara elnöksége 2003-ban alapította. Azok a kamarai tagok kaphatják meg, akik a környezetvédelem egy vagy több szakterületén hosszú időn keresztül kiváló és eredményes teljesítményt nyújtottak, vagy valamely területen kimagasló eredményt értek el.

A SZABADSÁGHARC VÉRTANÚI

„Az emberi elme mind vitézi mesterségre, mind más dologra sehonnán annyi segítséget nem vészen, mint a tanulásból és a históriaolvasásból” – idézte a költő-hadvezér Zrínyi Miklóst Padányi József vezérőrnagy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar (HHK) Kari Könyvtárában október 5-én *A szabadságharc vértanúi* címmel rendezett kamarakiállítás megnyitóján. A különleges relikviákat bemutató tárlat anyagát Hermann Róbert történész és Dobák Géza gyűjtő reformkori, illetve az 1848–49-es forradalom és szabadságharc időszakát felölelő magángyűjteményének köszönhetjük. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc magyar hősei mellett a megtorlás dokumentumai is fellelhetők a tárlaton. Poeltenberg Ernő honvéd vezérőrnagy, az aradi vértanúk egyikének pecsétje, annak lenyomata, a báró aláírása és hajtincse, valamint korabeli litográfiák is megtekinthetők.

ÉMLÉKEZÉS KOZMA ISTVÁNRA

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem is képviseltette magát a Kozma István posztumusz vezérezredes kivégzésének 72. évfordulója alkalmából szervezett ünnepi megemlékezésen. Az eseményen Jákob János dandártábornok püspök mondott imádságot, majd Mészáros Zoltán, az NKE Egyetemi Könyvtár főigazgatója méltatta a posztumusz vezérezredes életútját. Ezt követően a néhai vezérezredes lánya, Egerszegi Gyuláné Kozma Zsuzsanna és unokái, Kozma Ágnes, Kozma Ákos és Egerszegi Tamás, a megjelent családtagok, valamint Deli Gergely, az egyetem rektora, Kovács László dandártábornok, tudományos rektorhelyettes, Lippai Péter dandártábornok, a Kar megbízott dékánja, Móczár Gábor, a Nemzeti Örökség Intézet főigazgatója és a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága képviseletében Farsang Tamás dandártábornok helyezték el az emlékezés virágait.

4 bonum publicum

FENNTARTHATÓ-E A MUNKAALAPÚ TÁRSADALOM?

A jelenlegi polikrízises időszakban is fenntartható a munkaalapú társadalom jövőképe, a teljes foglalkoztatás? Eredményes lehet-e a magyar modell az előttünk álló években is? Egyebek mellett ezekre a kérdésekre kereste a választ a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar (ÁNTK) Gazdaság és Versenyképesség Kutatóintézete (GVKI). *A Fenntartható-e a munkaalapú társadalom a polikrízis időszakában?* című szakmai workshopon megtartott kerekasztal-beszélgetést – amelyben Szalai Piroska munkaerőpiaci szakértő, az ÁNTK GVKI munkatársa, Lentner Csaba, az ÁNTK egyetemi tanára és Kósa Ádám európai parlamenti képviselő vett részt – Szabó Anett, az NKE sajtófőnöke moderálta.

NAGYDÍJAT NYERT

A LUDOVIKÁS KIADVÁNY

Varga Csaba professor emeritusnak a Ludovika Egyetemi Kiadó (LEKI) gondozásában megjelent könyve nyerte a III. Magyar Jogi Könyvszalonnagydíjat a legjobb elméleti könyv kategóriában. A Könyvszalonnagydíj ünnepélyes díjátadóján három kategóriában hirdettek győztest a bírálóbizottságok elnökei. 2023-ban a legjobb elméleti könyvnek járó Nagydíjat Varga Csaba *Jogállamiság közegében* című könyve nyerte el. Továbbá a rendezvényen mutatta be kerekasztal-beszélgetés formájában a kiadó a *Digitalizálódó társadalom* és a *Platformjog* című könyveket Zódi Zsolt és Török Bernát részvételével, Gárdos-Orosz Fruzsina moderátor közreműködésével. A jogi könyvszalont a budapesti Károlyi–Csekonicspalotában hivatalosan megnyitó Sulyok Tamás, az Alkotmánybíróság elnöke egy teátrumnak nevezte, „*ahol van karzat, páholy, jó a közönség, és reményei szerint az előadás is színvonalas*”. Elmondta, hogy az esemény iránti érdeklődés minden várakozását felülmúlja; méltatta, hogy a kiállítók, könyvkiadók, szakértő jogászok, a pódiumbeszélgetések résztvevői első szóra csatlakoztak a kezdeményezéshez. „*Ők mindannyian jó hírünket vitték, szűkebb és tágabb pátriájukba*” – hangsúlyozta Sulyok Tamás.

bonum publicum 5

„Értéket

Christián László mérföldkőhöz érkezett. Életében összeért a két pálya, az egyenruhás és az egyetemi oktatói. Mindkét pályán kitűzött egy-egy célt maga elé, ezek megvalósításával teljesültek ifjúkori álmai. Két éve tábormok lett, néhány hete pedig egyetemi tanári kinevezést kapott. Ez utóbbival a Magyar Rendőrség és a rendészettudomány legfiatalabb, 44 éves professzora lett, szerencsére e kiváltságos teherrel is elbír, és a jövőre vonatkozólag is tele van tervekkel. Nem utolsósorban jó apa szeretne lenni, ehhez azonban a gyereknevelésben neki is vállalnia kell a „rossz zsaru” hálátlan szerepét.

szeretnék teremteni!”

Christián László r. dandártábornok portréja

Id. Christián László neve nem ismeretlen Gyulán, az ő nevét viseli a városi sporttelep. Christián László nagyapja elkötelezett ember volt, ezt az elkötelezettséget, hivatás iránti alázatot, fegyelmet és a rend szeretetét viszi tovább unokája az NKE oktatási rektorhelyetteseként, a rendőrség dandártábornokaként, az NKE RTK tanszékvezető egyetemi tanáraként. Ha ifjabb Christián László folytatta volna a családi hagyományt, ma testnevelő tanár vagy edző lenne. Bár minden adottsága megvolt ahhoz, hogy az akkori Testnevelési Főiskolán tanuljon tovább, a jogi szakma vonzereje erősebbnek bizonyult. Am jogászként sem fordított hátat a fizikai és lelki megmérettetéseknél. A heti rendszerességű tenisz, úszás és futás mellett aktívan gyakorolja az élet egyik legnagyobb kihívásokkal járó megmérettetését, a gyereknevelést; ehhez kapcsolódóan a karrier-magánélet törekény egyensúlyának kialakítását, ami három gyerek mellett akár extrém sportnak is tekinthető. Személyiségében azonban mindehhez a higgadtság és a türelem mellett jelen van a szülővárosából hozott, ahogy ő fogalmaz, *vidék józansága*. Nem csoda, hogy a családja és a szakmai közösségével elért sikerei mellett a „gyulaiságára” a legbüszkébb.

Örökség

Id. Christián László nagyon várta első fiúunokáját, sajnos sohasem találkozhatott vele. Ifjabb Christián László mégis

sokat tanult a nagyapjától azáltal, hogy rengeteg kollégájával, tanítványával beszélgetett Gyulán. „Nagyapám nagyszerű ember és kiváló, elhivatott testnevelő és atlétaedző volt, aki nagyon sokat tett a helyi sportéletért. Tagja volt a Magyar Atlétikai Szövetség elnökségének és a Magyar Olimpiai Bizottságnak is. Közel harminc évig tanított a gyulai gimnáziumban, katedrát ajánlottak neki a Testnevelési Főiskolán, de nem fogadta el, maradt szeretett városában. Édesapám – Christián László – ezen értékrend szerint nőtt fel, szigorú, porosz atyai intelmeiből kijutott nekem is bőven, de úgy érzem, mindig idejében igazított útba, összességében hozzájárult ahhoz, hogy a helyes irányba haladjak. Édesapám faragott belőlem embert, fáj, hogy nem élhette meg az utóbbi években elért sikereimet. Az elkötelezettséget, a hivatás iránti alázatot, a fegyelmet tehát otthonról hozom. Tartást ad, és a bizonyosságot, hogy mindennek következménye van. Szintén családi hagyomány a síoktatás, számtalan csodás élményt őrzök a csehszlovák, majd osztrák sítáborokból, így örömmel vettem át az atyai örökséget, viszem tovább és adom át, reményeim szerint, a gyermekeimnek.” Édesanyja abban támogatta, hogy hűmán érdeklődése is kibontakozhasson, szélesebb távlatokban gondolkozhasson. Ő terelte a jogi pálya irányába, annak ellenére, hogy ifjabb Christián László természetesen a Testnevelési Főiskolára készült. „Végül mindketten jogászok lettünk Ágnes húgommal, sikeres volt az anyai orientáció.”

A kisváros attitűdje pedig megerősítette és kiegészítette a számára helyesnek ítélt értékrendet, és a vidék

józanságának muníciójával látta el az immár egyetemista ifjút, aki útnak indult a nagybetűs Élet, de mindenekelőtt a felfoghatatlanul távoli, hatalmas és idegen főváros felé.

Sándor-palota

A Pázmányon szerzett friss jogi diplomával a zsebében, az egyetemi ranglétra legalján a professzori cím elérhetetlenül távolinak tűnt. Amikor Christián László szeptemberben átvette Novák Katalin köztársasági elnöktől egyetemi tanári kinevezését, valójában fel sem fogta, mi történik vele. „Óriási kitüntetés és nagyon jó érzés, hogy hasznos tagja lehetek a társadalomnak. Szeretnék ezen értékek mentén haladni tovább a haza szolgálatában, és ha lehet, további értéket teremteni. Öszintén megrisztelő, hogy fontos láncszeme lehetek az egyetemépítés, és -működtetés gépezetének itt az NKE-n, de a siker nem egyedül az enyém, hanem közös a szakmai közösségemmel és közeli munkatársaimmal.”

Christián László dolgozott a Vám- és Pénzügyőrségen, majd a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál. Alapítója és vezetője volt az RTK Rendészettudományi Kutatóműhelyének, és megalapítása óta, 2013-tól vezeti az RTK Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszékét. Több hazai felsőoktatási intézmény oktatója, a PPKE JÁK-on 21 éve tanít. A valóra vált álmok mellé máris újakat álmodott, és új célokat tűzött ki maga elé. „Szeretném továbbra is érdemben szolgálni Egyetemünket és a belügyi ágazatot. Bár most még talán fiatal vagyok hozzá, »

hosszú távú célom az MTA doktorainak megtisztelő társaságához csatlakozni. A másik vágyam a nemzetközi megmérettetés. Szeretnék fejlődni, hogy bárhol, bármikor bevethető legyek külföldön egyetemi oktatóként, kutatóként, rendészeti szakemberként vagy a nemzetközi kapcsolatok építőjeként. A kinevezés kapcsán azonban megfogalmazódott bennem, nagyon szeretnék odafigyelni arra is, milyen útravalóval látom el a gyerekeimet.”

Kötéltánc

Balanszírozni sosem könnyű, az egyensúly kialakítása két ellentétes dolog között szinte lehetetlen. Christián László számára a karrier és a család között egyensúlyozni élete legnagyobb kihívása. Kihívás időben, térben, gondolkodásban, logisztikában, hogy ne darálják be a dolgos hétköznapok, hogy képes legyen evidenciában tartani, otthon is szükség van rá. „Azt gondolom, nem lehetetlen, de a legnagyobb tudatosságot igényli. Hosszú éveken át fél nyolc körül már az íróasztalomnál ültem, de eljött az ideje, hogy jobban kivegyem a részem a gyerekek körüli mindennapi teendőkből.” Megbeszélte önmagával, no meg a közvetlen kollégáival, hogy reggelente ő viszi a gyerekeket iskolába, ezért kicsit később fog érkezni. Az új „feladat” ugyanis – bár megfizethetetlen hozzáadott értéket képvisel – időbe telik. „Azt gondoltam, összedől a világ, de minimum az egyetem, ha nem vagyok bent már fél nyolckor, és bevallom, nehéz volt azzal szembesülni, hogy nem dőlt össze. Már csak azért sem, mert a nap folyamán a csúszást tudatosan behozom. Pár nap után az is kiderült, nem áldozat, nem teher a változás, mert remekül érezzük magunkat a hatéves Áronnal, a tízéves Szonjával és a tizenkét éves Annával. Áronnal,

Christián László r. dandártábornok családjában Áder János korábbi köztársasági elnökkel, tábornoki kinevezése alkalmával

aki nem helyben, Százhalombattára jár iskolába, mint a lányok, hanem Diósdra, az utazásnak köszönhetően még több minőségi időt tölthetek.”

„Külön öröm számomra – mondja mosolyogva –, hogy ezzel egy kicsit tehermentesíteni tudom a feleségemet, Zsófit. Ő a legerősebb támaszom, sikereim elsődlegesen vele közegek. Mindent megtesz azért, hogy nyugodt, kiegyensúlyozott

családba érjek haza, holott ő vállalja az én munkámnál is nehezebb családi logisztika kilencven százalékát. Mivel ő van többet a gyerekekkel, értelemszerűen többet konfrontálódik velük, de igyekszem ebből is kivenni a részem, és bevállalom, hogy olykor én legyek a »rossz zsarú«. Hálás vagyok a gondviselésnek, mert Zsófi nélkül nem tartanék itt, ebben biztos vagyok.”

Útravaló

Szülőként örök dilemma: mit adhatunk gyermekeinknek? A gyerekek mintákat követnek, így a gyereknevelés nagy része példamutatás. Az útravalót pedig, amelyet összekészítünk nekik a nagybetűs Élethez, folyamatosan bővítjük, magyarázza Christián László. „Azt szeretném, hogy a gyerekeim úgy nőjenek fel, hogy az apjuk támogató;

fizikailag, lelkileg és érzelmileg elérhető számukra. Az a célom, hogy olyan értékekkel induljanak útnak, amelyekre később támaszkodni tudnak, hogy megtapasztalják a család szerepét és erejét. Azt szeretném, az az emlék is megmaradjon, hogy apával reggelente iskolába menet mennyit neveltünk. Hogy Áron emlékezzen a közös esti focikra, Szonja a kollázsokra, amiket az irodámban varázsolt,

és Anna is emlékezzen a továbbtanulására vonatkozó első beszélgetésünkre.

Egy egyetemi vezetőnek gyakran kell megnyilvánulnia az intézmény adta lehetőségekről, e tárgyban történő legemlékezetesebb interjújáról is mesél. „Annácskával mentünk hazafelé, amikor hirtelen nekem szegezte a kérdést: legyek szíves elmondani, hogy a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen milyen szakok vannak, mit lehet ott tanulni, egyáltalán neki számításba jöhet-e a továbbtanulás kapcsán. Végül is hatodikos. Ez volt életem legfontosabb interjúja, beadtam apait-anyait. A végén közölte: köszönöm, apa, igazán érdekes, de szerintem nem ez az én utam. Szonja egyelőre főszakácsként látja magát, Áron pedig még nem döntötte el, hogy focista lesz vagy rendőr. Az utóbbihoz azonban személyes motivációja van: „Apa, ha rendőr leszek, mindennap ebédelhetünk együtt!”

Christián László bevallja, azért az élet gyerekekkel nem csak játék és mese, naponta kisebb-nagyobb döccenők teszik próbára önfegyelmét. „Én is emberből vagyok, néha elvesztem a fejem, felemelem a hangom. De három gyerekkel időben megérkezni az iskolába a reggeli csúcsforgalmon keresztül semmi az elindulás kaotikus pillanataihoz képest.”

Kitüntetés

Annak idején mindenki egyetértett abban, hogy az egyenruhás pálya passzol Christián László személyiségéhez. „Rend, fegyelem, szakmai elhivatottság, szerintem nem definíciója az egyenruhás mibenlétnek, inkább előfeltétele az elhivatottságnak, a Hivatásnak. Ebben a hivatásban összeért a két pályám, az egyenruhás és az egyetemi oktatói. Az elmúlt tíz évben hosszú utat tettem meg. Nagyon sok gratulációt kaptam a kinevezés kapcsán az elmúlt hetekben, az egyik legmegtisztelőbb Janza tábornok úr volt: Laci, mondta, iskolát teremtettél! Az elismerés a komplementer rendszertre való utalással Janza vezérőrnagy »

Christián László r. dandártábornok egyetemi tanári kinevezése alkalmával Novák Katalin köztársasági elnökkel

úrtól több volt, mint gratuláció, számomra felért egy kitüntetéssel.”

Christián László elmondta: mérhetetlenül büszke rá, hogy sokan álltak be mögé a komplementer rendészeti gondolkodásban, így a módszertan elkezdett beszivárogni a gyakorlatba. „Ennek a gondolkodásnak egyik manifesztálódása a tavaly megjelent monográfia, nem hiába foglalkoztam ezzel a témával az elmúlt két évtizedben.”

A komplementer rendészet munkamódszer, ugyanakkor az abban érintett szervezetek összességét, együttműködését is jelenti. „A rendészet küldetésének teljesítése nem várható el kizárólag egyetlen, erre rendelt állami szervezettől, történetesen a rendőrségtől.

A rendészet küldetése, a biztonság megteremtése csak társadalmi kooperáció és kollektív munka eredményeként teljesíthető, úgy, hogy növekvő mértékben vonjuk be a rendvédelmet tehermentesítő, komplementer rendészeti szerveket, mint a magánbiztonság, az önkormányzati rendészet vagy a civil bűnmegelőzés” – magyarázza.

A komplementer rendészet kialakításához szükséges oktatásról is szó esik, hiszen újabb képzések jelentek meg a palettán. „A Településbiztonsági menedzser képzés egy hiánypótló, két féléves szakirányú továbbképzés, mert az együttműködés egyik fontos szereplőjének nem volt releváns képzése, ezt pótoltuk. Összefogtunk

a Testnevelési Egyetemmel, és létrehoztuk a Rendezvényszervezés-sportbiztonság nevű szakirányú továbbképzést. Megalapítottuk a Magánbiztonsági tagozatot és a Településbiztonsági tagozatot a Magyar Rendészettudományi Társaságban. Rendőri vezetők, biztonsági vezetők emelik be a mindennapi munkájukba a partnerekkel való érdemi együttműködést, hallgatóink pedig már ezzel a gondolkodással lépnek ki az Egyetem kapuján. Nagyon örülök a gondolkodásátadás lehetőségének, az egyértelmű gyakorlati megvalósulásnak, és annak, hogy az együttműködési kezdeményezés nyitott fülekre talált.”

Szerző: Páhy Anna

Fotó: Szilágyi Dénes, MTI

KUTATÓK ÉJSZAKÁJA az NKE-n!

Közel 2000 látogató

Az idei évben a Kutatók Éjszakája nemzetközi programsorozatot szeptember 29-én rendezték meg, amelyhez a korábbi évekhez hasonlóan a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) is csatlakozott. Pénteken 14 és 22 óra között minden eddiginél több izgalmas kísérlettel, interaktív bemutatóval és inspiráló előadásokkal várta az intézmény az érdeklődőket. A tudományos eseményen 1958 látogató vett részt Budapesten a Ludovika Campuson és a Zrínyi Miklós Laktanya és Egyetemi Campuson, a bajai Víz tudományi Karon, valamint Szolnokon.

A Ludovika Campuson a bemutatók és tematikus séták mellett számos érdekes előadást hallgathattak meg az érdeklődők. A programokon mások mellett az Eötvös József Kutatóközpont, az Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar, valamint a Rendészettudományi Kar előadói jóvoltából nyílt lehetőség új tapasztalatok szerzésére. Az Oktatási Központ előadótermeiben egyebek mellett olyan aktuális kérdésekről »

rendeztek kerekasztal-beszélgetést, mint a bullying kezelése, vagy a politikai ideológiák múltja és jelene, de számos érdekesség hangzott el a lengyel haderőreformról és az új úrkorszak biztonságpolitikai kihívásairól is. A mesterséges intelligencia (MI) aktuális kérdéseivel több előadás foglalkozott, amelyeken a többi között megtudhattuk, milyen szerepe lehet

az MI-nek a profilalkotásban, szó esett az MI és a kiberbiztonság kapcsolatáról, és terítékre került az is, hogy milyen hatással van a technológiai fejlődés a munkaerőpiacra, valamint közelebbi képet kaphattunk arról is, hogy vajon legyőzheti-e az MI a természetes intelligenciát. A Kutatók Éjszakáján az NKE-re látogatók szolgálati kutyás bemutatót

tekinthettek meg az Orczy-parkban, valamint vezetéssel látogatás során megnézhatték a tavaly megnyílt, az 1808–1945 közötti időszakot több száz eddig soha nem látott műtárgygal, fotóval és dokumentummal, eddig ismeretlen filmfelvételekkel, modern, digitális vetített és VR-élményelemekkel bemutató *Ludovika Történelmi Kiállítást* a Ludovika Szárnyépületében, és tematikus séta során megismerhették a Ludovika szomszédságában található 1956-os emlékhelyek történeteit.

A Zrínyi Miklós Laktanya és Egyetemi Campus várta a korszerű hadászati technikák és a katonai műveletek háttérben meghúzódó stratégiai okok iránt érdeklődőket. Az előadások mellett a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar oktatói és honvédtisztjelöltjei bemutatták, miként történhet a kis és közepes teljesítményű drónok bevetése a harcmezőn, és hogyan veszik fel velük a harcot a vállról indítható légvédelmi rakéták.

Megismerhették a Magyar Honvédség Kiberművelési Parancsnoksága valódi Enigma kódológépének működését is. De megnézhatték a „digitális” katona egyéni felszerelését, és képet kaphattak a jövő hadászati rendszereinek működéséről.

Szolnokon a repülés világa iránt érdeklődők egy virtuális repülősimulátoros bemutató során beülhettek három Gripen JAS 39 típusú harcászati repülőgépbe, és VR-szemüveg segítségével a pilótával együtt részt vehettek a repülésben, egy drónsimuláció segítségével pedig megtapasztalhatták a pilóta nélküli légi járművek irányításának alapjait. Az érdeklődők megismerhették továbbá a rádiószondás mérési módszer lényegét, és megtekinthettek egy szondafelbocsátást is. Láthatók voltak meteorológiai szenzorokkal felszerelt pilóta nélküli repülőgépek, amelyek új lehetőségeket nyitnak az időjárás-előrejelzések pontosabbá tételében, valamint egy magyar fejlesztésű 3D-s nyomtató

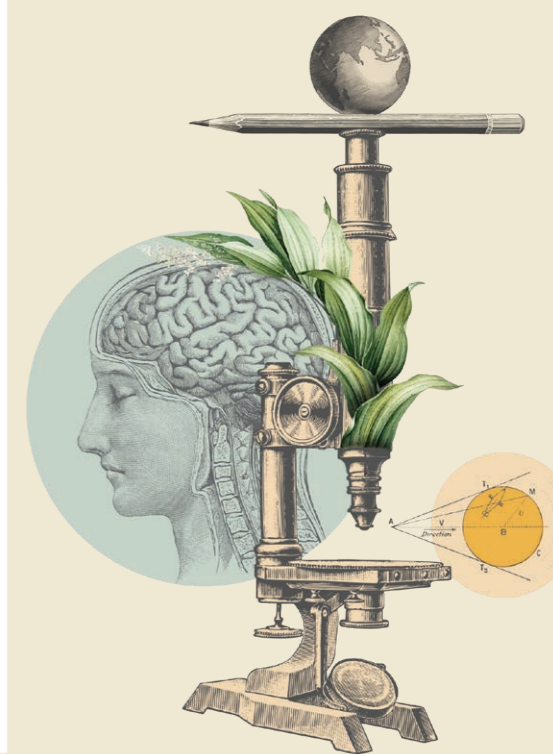

látványos nyomtatási folyamatát is megnézhatték, és annak végtermékét magukkal vihatték a Debreceni Egyetem szolnoki campusára látogatók.

Baján, a Víz tudományi Karon bemutatkozott a Bajai Katasztrófavédelmi Kirendeltség Katasztrófavédelmi Mobil Laborja, a résztvevők kipróbálhattak egy drónsimulátort, megismerkedhettek a víztudományi laborteknikával, de műszerkiállítást is láthattak. A kalandvágyók kipróbálhattak egy szabadulósobát is, ahol a résztvevők játékos feladatok megoldásával ismerkedhettek meg a vízmérnöki szakma rejtelmével. Kódok megfejtésével, lakatok kinyitásával kellett 30 perc alatt kijutniuk a lakatra zárt irodából. Akik pedig tudományos, szakmai előadásokra voltak kíváncsiak, megtalálhatták a kedvükre valót a többi között a klímaváltozás, a vírusok szerepe az iparban, a gyógyászatban és a víztisztításban, valamint a csapvíz és a palackozott vizek előnyeinek és veszélyeinek összehasonlítása témakörökben.

Szerző: Sallai Zsófia

Fotó: Szilágyi Dénes, Mácsik Petra

Együtt a közös otthonért

– történelmi jelentőségű konferencia az NKE-n

A Pannonhalmi Főapátság meghívására szeptember 21-én hazánkba érkezett Őszentsége I. Bartholomaiosz konstantinápolyi egyetemes pátriárka. Az ortodox egyházi vezető ötnapos látogatásának középpontjában az ökumenikus és vallásközi párbeszéd, illetve a béke építése állt. A pátriárka magyarországi tartózkodásának zárónapján, szeptember 25-én a teremtett világ védelméről tartott előadást az Együtt a közös otthonért című eseményen a Ludovika Campus Főépületében. Az ökumenikus és vallásközi teremtésvédelmi konferenciát a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE), a Pázmány Péter Katolikus Egyetem (PPKE) Hittudományi Kara, a PPKE Teremtésvédelmi Kutatóintézete és az Eötvös József Kutatóközpont Vallás és Társadalom Kutatóintézete (VTKI) közösen szervezte.

„Intézményünk valamennyi oktatási és tudományos tevékenysége a közjó szolgálatát helyezi középpontba” – emelte ki köszöntőbeszédében Deli Gergely, az NKE rektora. Magyar Zoltán jogászt idézve hangsúlyozta: a „közigazgatás nem az egyes emberek hatalma

a többiek fölött, hanem a nemzet szervezete közös céljainak megvalósítására, közös szükségleteinek kielégítésére. A közigazgatásnak nincs más létjogosultsága, nincs más mértéke, mint az emberek és a nemzet szolgálata.” Kitért arra, hogy az NKE EJKK VTKI behatóan tanulmányozza azokat

a jelenségeket, amelyeken keresztül a vallás hatást gyakorol a társadalomra. A globális kihívások kezelése nemcsak nemzeti, hanem nemzetközi érdek is – jelentette ki Deli Gergely, rámutatva a nemzetközi kapcsolatok fontosságára vallási szinten is.

Magyarország Alaptörvényét idézve leszögezte: „Az állam és a vallási közösségek a közösségi célok elérése érdekében együttműködhetnek.” Ennek az együttműködésnek jótékony hatásait mutatják hazánk olyan törekvései, mint a család és a házasság támogatása, a béketörekvések, illetve a teremtés vagy a környezet védelme. Hozzátette: ezeket erősítette meg Ferenc pápa tavaszi és Őszentsége I. Bartholomaiosz pátriárka mostani magyarországi látogatása is. A keresztény felebaráti szeretetre épülő, szolidáris társadalmak nélkül semmilyen értelemben nem beszélhetünk fenntarthatóságról – fogalmazott köszöntőjében Kuminetz Géza, a PPKE rektora, aki szerint a fenntarthatóság nemcsak gazdasági és környezeti, hanem lelki és mentális vetülettel is rendelkezik. A környezetvédelem tehát az Isten, az ember és a természet harmóniájáról szól – mutatott rá. Elmondta, hogy az egyházi egyetemekről szóló szabályozás megreformálása mellett Ferenc pápának köszönhetően az oktatás középpontjába a transzdiszciplináris módszer és a teológiai párbeszédre való nyitottság került. Kiemelte az NKE-vel folytatott közös munkát, amelynek során a két intézmény együtt dolgozik a magyar közjó ügyén. Emlékeztetett: mindezek érdekében már korábban is szerveztek közös konferenciákat és workshopokat, valamint együttműködnek a Technológiai és Ipari Minisztérium támogatásával megvalósuló teremtésvédelmi programban is.

Nemcsak az ökumenizmus, vagyis a keresztények egységéért való fáradozás, hanem a béke ügyének szolgálata is fontos emberi feladat, amelyért imádkoznunk kell – utalt Erdő Péter bíboros, esztergom–budapesti érsek Szent Benedek „Ora et labora”, vagyis „Imádkozzál és dolgozzál” jelmondatára. Úgy fogalmazott: hitünk fényében

Deli Gergely rektor fogadja I. Bartholomaiosz pátriárkát a Ludovika Főépülete előtt

Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes mond beszédet a konferencián

egyértelmű, hogy a teremtett világ védelméről van szó, amikor a környezetvédelemről beszélünk. Kifejtette: a teremtésvédelem sokszor meghaladja emberi képességeinket, mert nem ismerjük a teremtett világ összes törvényszerűségét. Hangsúlyozta: imádkoznunk kell a kutatókért és a műszaki újítókért, hogy segíthessék az igazság felismerését, és azt a gyakorlatban is tudják alkalmazni.

Senki sem létezik elszigetelten és függetlenül, csak a lelkiismeretes, összehangolt és közös válaszadás lehet jó a közösség számára – hangsúlyozta előadásában I. Bartholomaiosz konstantinápolyi egyetemes pátriárka. Rámutatott: egy békésebb, igazságosabb és fenntarthatóbb világot kell hátrahagynunk a következő generációknak. Szerinte az éghajlatváltozásra adott globális válasz magában foglalja más hitközösségek meghallgatását és az ő érveik elfogadását, illetve a különböző tudományágakkal való együttműködést. Úgy fogalmazott: az ember nem játszhat Istent a mindennapi életben, a tudományból pedig nem lehet politikát csinálni.

Véleménye szerint a világjárványnál nagyobb veszély fenyegeti bolygónkat, ha nem sikerül megállítanunk az éghajlatváltozást, ezért a fenntarthatóságot kizárólag drasztikus életmódváltással lehet elérni. A pátriárka kitért arra is, hogy az elmúlt évtizedekben előtérbe

került a természetvédelem spirituális, lelki dimenziója, mivel a teremtés tisztelése szerves része hitünknek. Kifejtette: az ökológiai válság nem politikai kihívás vagy tudományos probléma, csak akkor oldható meg, ha az emberek megváltoztatják a látásmódjukat. Az ökumenikus párbeszéd ereje szerinte abban rejlik, hogy önmagunkon, felekezetünkön és vallásunkon túlra nyissunk, mivel közös otthonunk megőrzése közös feladat.

Közel ötven éve került napirendre a környezet védelme, a klímaváltozás, a vízbiztonság és a biodiverzitás pedig a mindennapos híradások állandó témái lettek – hívta fel a figyelmet bevezetőjében Hidvéghiné Pulay Brigitta, a PPKE Teremtésvédelmi Kutatóintézetének tudományos munkatársa. Emlékeztetett: az egyházak mindig is foglalkoztak a teremtés védelmével, és iránymutatásokat adtak arra, hogy az embereknek hogyan kellene viselkedniük az Isten által nekünk adott világgal. Rámutatott: a cselekvés mellett belső megtérésre, erkölcsi megújulásra is szükség van.

Michael Wallace Banach apostoli nuncius szerint ez egy olyan időszak, amikor meg kell újítanunk az Istennel való kapcsolatunkat. Felidézte, hogy a világjárvány miatt megváltozott világunkban nőtt a szegénység, és ismét háborúk zajlanak, de a klímaváltozás, az árvizek és a tűzvészek is hatalmas károkat okoznak, ezért változtatnunk kell az életformánkon. >>

A teremtésvédelem küldetése, hogy az Istentől az emberre ruházott felelősséggel kertként művelje a világot – jelentette ki Semjén Zsolt. Úgy fogalmazott: Isten a teremtéskor mintegy kertbe helyezte az embert, akinek azt gondoznia, ápolnia kell. A kert alkotójával szemben két bünt lehet elkövetni: az egyik a gátlástalan ipari lobbiprofitéhsége, amely ipari parkká és nyersanyag-kitermelőhellyé tenné a világot, a másik az, ha a kertet magára hagyják – mutatott rá. Kifejtette: az ember nem létezhet a természet nélkül, de filozófiai értelemben a természet az emberben nyer sajátos értelmet, ezért tévedés minden olyan ideológia, amely kitiltaná az embert a természetből annak ellenségeként. A ghánai születésű Peter Turkson, a Pápai Tudományos Akadémia elnöke – aki hazájának első bíborosa, és békemissziókat is vezetett – előadásában VI. Pál, II. János Pál, XVI. Benedek

és Ferenc pápa a szegények támogatásáról és a karitás fontosságáról szóló intelmeit idézte, majd az integráns ökológiáról beszélt. Úgy fogalmazott: Isten a saját képére és hasonlatosságára teremtette az embert a földből, de a saját lelkét adta neki, ami az embert integráns lényé teszi. A vallások közti párbeszéd fontosságát emelte ki előadásában Salama Goma Ali Daoud, a kairói Al-Azhar Egyetem rektora, aki szerint az iszlám és a kereszténység olyan értékei, mint az igazság, a szabadság, a szegények támogatása, a másság tisztelete, közősek. Arra hívta fel a figyelmet, hogy ami az igazságtalanságra, a haragra és a gyűlöletre ösztönöz, minden vallásban tiltott. Hangsúlyozta a világbéke fontosságát, és azt, hogy a háborúskodás megszűnjön az élet minden területén. Az emberiség felelősséget hordoz az egész teremtett világért – utalt Albert Schweitzer teológus szavaira Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspök. Örvedetesnek nevezte, hogy a teremtésvédelem és az ökológiai tudatosság egyre inkább teret nyer. Hangsúlyozta: az ünnepélyes deklaráció szellemisége összecseng a világ protestáns és ortodox egyházait is összefogó, valamint

a Szentszékkal is együttműködő Egyházak Világtanácsa több nyilatkozatával. II. János Pál és I. Bartholomaiosz 2004-es nyilatkozatára utalva arra hívta fel a figyelmet, hogy nincs igazságos háború, csak igazságos béke lehet, és mindegyik háború ökológiai pusztítással jár, ami a legszegényebbeket veszélyezteti a leginkább.

A jelenlévők ünnepélyes deklarációt is elfogadtak a teremtett világért vállalt közös felelősség fontosságáról.

A konferencia második felében John Chryssavgis amerikai ortodox teológus, Markus Vogt, a müncheni egyetem katolikus teológusa, Padányi József vezérőrnagy, az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Katonai Műszaki Doktor Iskólájának vezetője, az MTA doktora, Pataki Elvira, a PPKE BTK Klasszikus és Újlatin Nyelvek Intézetének egyetemi docense, Kodácsy Tamás, a Károli Gáspár Református Egyetem Teremtésvédelmi Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa, illetve Béres Tamás, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rendszeres Teológia Tanszékének vezetője tartott előadást.

Szerző: Szabó Réka Zsuzsanna

Fotó: Szilágyi Dénes

Emlékezés Ruzsonyi Péter tiszteletére

„Ruzsonyi Pétert hihetetlen energia és kitartás hajtotta előre. Élete során saját maga számára mindig magasabbra tette a mércét – fogalmazott Kovács Gábor r. vezérőrnagy, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Rendészettudományi Karának (RTK) dékánja az RTK Büntetés-végrehajtási és a Rendészeti Magatartástudományi Tanszékei által szervezett, A kriminálpszichológia szerepe és helye a büntetés-végrehajtásban című, Ruzsonyi Péter bv. dandártábornok emlékére rendezett emlékkonferencián szeptember 27-én.

Czenczer Orsolya, az RTK Büntetés-végrehajtási Tanszékének egyetemi docense, a rendezvény moderátora felvezető beszédében elmondta, hogy az emlékkonferencia apropója Ruzsonyi Péter közelgő születésnapja, valamint felhívta a figyelmet arra, hogy a tervek szerint a jövőben minden évben megemlékeznek a dandártábornokról a születésnapján vagy egy ahhoz közeli napon. „Azért, hogy sose feledjük azt az emberséget, közvetlenséget és nem utolsósorban tudományos teljesítményt, amelyet Ruzsonyi Péter az elmúlt negyven évben a büntetés-végrehajtással foglalkozva tett” – hangsúlyozta Czenczer Orsolya. Kovács Gábor úgy fogalmazott: „Ruzsonyi Péter életerős, optimista, családját szerető ember volt, aki megtalálta az egyensúlyt a munka és a magánélet

között”. Elmondta, hogy a néhai dandártábornok szakmailag elismert, közkedvelt személyiség, jókedvet és optimizmust sugárzó egyéniség volt, valamint felidézte elhivatottságát, szakmai tudását, és a kart dékánként irányító vezetői gondoskodását. Kovács Gábor ismertette Ruzsonyi Péter életpályáját, kiemelte, hogy a dandártábornok önmagát elsősorban pedagógusnak tartotta, akinek „minden döntését, minden intézkedését az emberség és az empátia hatotta át”. Hozzátette: a neveléstudomány, valamint a rendészettudomány területén kifejtett tudományos tevékenysége követésre méltó, cselekvő részese volt több tudományos testület, bizottság munkájának, hangsúlyozta, „az örökség, amit építünk, azokra az alapokra épül, amelyeket »

„*ő fektetett le dékánágának két ciklusában*” – emlékeztetett Kovács Gábor. Hegedűs Judit egyetemi docens, a Rendészeti Magatartástudományi Tanszék vezetője Ruzsonyi Pétert jellemelve elmondta, hogy a kollégákat nemcsak szakmai ismeretekre tanította, hanem megmutatta számukra, hogyan tudnak tudósként, kutatóként működni. Hozzátette: az ő nevéhez fűződik, hogy „*a kriminálpedagógia mint alkalmazott tudomány elméleti alapvetéseit gyakorlatba ültette*”. A dandártábornok nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy a rendészeti felsőoktatásban a büntetés-végrehajtásnak és az általános neveléstudományi felsőoktatásban a kriminálpedagógiának hol van a helye és szerepe – emelte ki Hegedűs Judit. Takács-Miklósi Márta, a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar Nevelés- és Művelődéstudományi

Intézetének adjunktusa a Joseph Giordmainával, a Máltai Egyetem Neveléstudományi Karának professzorával közösen elkészített előadásában a reintegráció elősegítésének eszközeiről beszélt a máltai büntetés-végrehajtási rendszerben. Ebben egyebek mellett arról hallhattunk, hogy az elmúlt húsz évben Ruzsonyi Péter egy kutatási projekt keretében személyesen is nagyon sokat tett azért, hogy a máltai büntetés-végrehajtási reintegrációs munka európai szintre emelkedjen. Ruzsonyi Péter nevééről elsőként a kriminálpedagógia juthat eszünkbe – mondta Forgács Judit, a Büntetés-végrehajtási Tanszék adjunktusa, aki a neveléstudomány speciális ága kapcsán a büntetés-végrehajtási kódex, vagyis a 2013. évi CCXL. törvény módosításáról beszélt, amely 2024. január 1-jétől lép hatályba. Megtudhattuk

a többi között, hogy a szabadságvesztés végrehajtása során a korábbi kilenccel szemben egy új, ötfokozatú besorolási rendszert vezetnek be, amely figyelembe veszi az elítéltek biztonsági és fogva tartási kockázatát. A rabok a jövőben kreditpontokat gyűjthetnek, amely alapján több kedvezményrel járó kategóriába kerülhetnek, ahogy pontvesztés esetén vissza is sorolhatják őket. Az elítéltek életében lényeges szerepet fog játszani a motiváció. Kérdés azonban, hogy az intézeti rendet és a reintegrációt mennyire lehet majd biztosítani az új, motivációalapú előrehaladási rendszerrel. „*Ha vonzó előmeneteli rendszert tudunk kínálni a fogvatartottaknak, akkor ez a motivációs rendszer működni fog, és az intézeti rendre és a normakövető magatartásra pozitív hatást fog gyakorolni*” – vélte Forgács Judit.

Az emlékülés résztvevői koszorút helyeztek el a Rendészettudományi Kar épületében található emléktábla előtt

Bogotyán Róbert, a Büntetés-végrehajtási Tanszék tanszékvezetőjének előadását Ruzsonyi Péternek a 2015-ben megjelent, *A börtön mint veszélyforrás* című tanulmánya ihlette, amelynek kapcsán elmondta, hogy a dandártábornok sok olyan országban járt, ahol a büntetés-végrehajtás rendszerét vizsgálta. A tanszékvezető tudományos munka tartalmáról úgy nyilatkozott, hogy abban Ruzsonyi professzor olyan időtálló kérdésekről értekezett, amelyekre választ kell adniuk a büntetés-végrehajtási szervezeteknek.

Czenczer Orsolya egy jubileumi kötetéről is beszélt, amelyet a tervek szerint jövőre, Ruzsonyi Péter születésének 65. évfordulója alkalmából jelentetnének meg, és amelyet a következő emlékülés alkalmával mutatnának be. Az emlékkonferencia végén megalapították a *Ruzsonyi Péter-emlékdíjat*, amelyet olyan tehetséges fiatal kutatóknak, PhD-hallgatóknak, valamint a büntetés-végrehajtásban

és a kriminálpedagógiában dolgozó szakembereknek ítélnék oda, akik Ruzsonyi Péter munkásságát, szellemiségét viszik tovább. Az elismerést a tervek szerint először 2024-ben, egybekötve a fent említett emlékkötet bemutatásával, Ruzsonyi Péter születésnapjának 65. évfordulóján adják majd át.

Szöveg: Sallai Zsófia
Fotó: Szilágyi Dénes

Ruzsonyi Péter családja az emlékkonferencián

Ruzsonyi Péter bv. dandártábornok az NKE és az RTK felépítésében és szervezésében a kezdetektől (2012-től) jelentős szerepet vállalt. Huszonhárom évig vezetett a Büntetés-végrehajtási Tanszék, és két cikluson át volt a Rendészettudományi Kar dékánja, munkájával elvülhetetlen érdemeket szerzett a rendészeti képzés megújításában. Tudományos tevékenységével kivülta mások elismerését, hiszen tagja volt az NKE Kutatási Tanácsának, tőrzstagja és témakiőrója a Kari Tudományági Doktori Tanácsnak, illetve oktatója a Hadtudományi Doktori Iskolának. Számos folyóirat szerkesztője, tudományos cikk szerzője, valamint keresett és kedvelt előadója volt nemzetközi és hazai tudományos konferenciának. Ruzsonyi Péter bv. dandártábornok életének 63. évében, 2022. június 26-án méltósággal viselt betegség után hunyt el.

Mit jelent számunkra a történeti alkotmány?

Egy nemrégiben magyar nyelven is megjelent tanulmánykötet apropóján nemzetközi szakértők kötetbemutató kerekasztal-beszélgetésen vitatták meg a történeti alkotmánynak a magyar politikai gondolkodásban és a gyakorlatban betöltött szerepét.

A magyar történeti alkotmány – Korszakok és kihívások címmel rendezett könyvbemutatót és kerekasztal-beszélgetést a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Eötvös József Kutatóközpont (EJKK) Politika- és Államelméleti Kutatóintézete (PÁK) október 18-án a Ludovika Szárnyépület John Lukacs Társalgójában.

A résztvevőket az EJKK igazgatója, Török Bernát köszöntötte. Elsőként az egyetemi kutatóintézetek munkatársainak mondott köszönetet, hiszen nem könnyű feladványt oldanak meg: egyszerre teljesítik a minőségi publikációra vonatkozó tudományos követelményeket, miközben élen járnak a tudományometriában háttérbe szorult hagyományos műfajok, azaz a kötetek és a monográfiák területén is. Az igazgató az új kötet kapcsán az esemény napján, október 18-án, a nemrégiben örök nyugalomra helyezett Sólyom Lászlót idézte: az alkotmány több mint egy alkotmánylevél mondatai, hiszen a szöveget körülöleli az alkotmányos kultúra, amelyben életre

Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter előadása

kel. E megközelítés nyithat ablakot a történeti alkotmányra is.

Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter kötetbemutató előadásában kiemelte: Magyarország Alaptörvénye konzervatív abban az értelemben, hogy megerősítette a '89-'90-ben létrejött demokratikus intézményrendszert. Emellett ez az első olyan alkotmány hazánk történelmében, amelyet egy demokratikusan megválasztott országgyűlés fogadott el. Elfogadása pótolta azt a hiányzó legitimitációt, amit a 2006 után kialakult bizalmi válság okozott. A miniszter felidézte, az Alaptörvény megalkotásakor izgalmas, évszázadokra visszanyúló kérdésként merült fel, mit jelent számunkra a történeti alkotmány. Értelmezési keret lenne? Múltba fordulás akár jó, akár rossz értelemben? Az Alaptörvény normaszövege a korábbi húsz év alkotmánybíróági tevékenysége és az addigi jogfejlődés tapasztalatai mellett a láthatatlan alkotmány részeként a történelmi alkotmányt is beemelte a tételes jog világába, így megnyitotta a jogtörténeti értelmezésének lehetőségét. Hazánk Európa egyik legősibb állama, így van okunk büszkének lenni több száz éves közjogi vívmányainkra. Példaként említette, hogy az egyik legfontosabb hagyományunkat, a Szent Koronára való hivatkozást még a Horn-kormány alkotmánytervezete is tartalmazta. A miniszter azt is elmondta: az alkotmány értelmezésére hivatott testület, az Alkotmánybíróság számára az Alaptörvény kitérte az értelmezési lehetőségeket, ezzel pedig növelte a hatáskörét. A történeti alkotmány vívmányait a testület akár a kormánytöbbség ellen is használta – például a bírói életkorra vonatkozó törvény megsemmisítésekor.

Gulyás Gergely hozzátette: külön érdekes, hogy az új kötetben brit szempontból sikerült megvizsgálni a magyar történeti alkotmányt, hiszen

a szigetországtól is idegen a kartális alkotmány, amiben az 1945 előtti Magyarországhoz hasonlít. „Jót tesz az országnak, az intézményeknek, így az egyetemnek is az, ha az alkotmányos diskurzus olyan eleven, mint hazánkban” – zárta szavait a Miniszterelnökséget vezető miniszter.

A kötetbemutató utáni kerekasztal-beszélgetésen a korábban angolul már megjelent, immáron magyar nyelven is elérhető könyvről Horváth Attila alkotmánybíró, jogtörténész, az NKE egyetemi tanára, Pócza Kálmán, a PÁK tudományos főmunkatársa, valamint Thomas Lorman, a University College London (UCL) tanára beszélgettek. Az eszmecsere Hörcher Ferenc szerző, szerkesztő, a PÁK intézetvezető egyetemi tanára moderálta. Első kérdése arra vonatkozott, muzeális-e a történeti alkotmány. Horváth Attila, a magyar nyelvű kötet lektora elmondta, a rendszerváltás előtt a szinte egyeduralgó nézőpont az volt, hogy a szokásjog és a történelmi alkotmány egyaránt a „múlt csökevénye”. Mára viszont az Alaptörvénynek köszönhetően a gyakorlatban már több tucat olyan alkotmánybíróági határozat van, amely a történeti alkotmányra hivatkozik, így az nem lehet egy muzeális tárgy.

Thomas Lorman, a kötet társszerkesztőjét, szerzőjét Hörcher Ferenc arra kérte, röviden vesse össze a magyar történeti alkotmányt az angolszászal. Lorman szerint mindkét történeti alkotmány kritikusan fontos az országok múltjának megértéséhez, és nem véletlen, hogy a kommunista hatalomátvétel után hazánkban a múlttal együtt ez is igyekeztek megsemmisíteni.

Pócza Kálmán, a kötet szerzője és szerkesztője Hörcher Ferenc kérdése nyomán arról beszélt, hogy a rendszerváltás után a történelem és az alkotmány eltávolodott egymástól. Sokan ugyanis tartottak a történeti hivatkozások nyomán kialakuló vitától. A 2011-es Alaptörvény bepótolta a rendszerváltáskor megspórolt munkát, de – tette hozzá Pócza Kálmán – még van feladatuk a társadalomtudósoknak abban, hogy a történeti alkotmányt hangsúlyosabban beemeljék a társadalmi tudatba.

Hörcher Ferenc arra is rákérdezett, újraindít-e a jövőben az Alaptörvény ügy, hogy abból kiiktatják a történeti alkotmányt. Horváth Attila hangsúlyozta, az Alaptörvényen csakis egy kétharmados parlamenti többség tud legitím módon változtatni. Az alkotmánybíró azt is kiemelte, a szokásjog lerontja az azzal ellentétes írott jogot, azaz egy erős társadalmi háttérrel a történeti alkotmányt nem lehet már eltörölni. Ennek kapcsán Thomas Lorman hozzátette, a történelmi alkotmány lényege, hogy flexibilis, azaz engedi a fejlődést. Sajnos az angolhoz hasonló történeti hagyományt nem erősíti, hogy Magyarországon 1944 és 1989 között felnőtt néhány olyan generáció, amely áldozatul esett a történelmi alkotmány elleni propagandának.

A kerekasztal-beszélgetésről bővebben az egyetem tudományos portálján, a ludovika.hu oldalon olvashat.

Szerző: Sarnyai Tibor

Fotó: Szilágyi Dénes

A vallás és a politika kapcsolata

„A téma felvetése és megvitatása szinte lehetetlen az amerikai egyetemeken” – a vallás és a politika kapcsolatáról szerveztek nemzetközi konferenciát az NKE-n.

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem (NKE) Eötvös József Kutatóközpont (EJKK) Politika- és Államelméleti Kutatóintézete (PÁK) kétnapos konferenciát szervezett a kereszténység és a politika kapcsolatáról *Kereszténység és politika 2023 (Christianity and Politics 2023)* címmel. A neves előadókat felvonultató esemény a többi között olyan témákra tért ki, hogy milyen szerepe van a vallásnak a mai, úgynevezett világi, szekularizált korban.

„Nem mindennapi az, hogy a kereszténység és a politika kapcsolatáról konferenciát szerveznek” – emelte ki Török Bernát, az EJKK igazgatója megnyitóbeszédében. Mint kifejtette, szerinte sok helyen ez aligha képzelhető el. Úgy látja, a vallás társadalmi szerepe sokkal több és gazdagabb annál, mint hogy csak magánügyként tekintünk rá. „Merthogy sokkal összetettebb, ugyanis a kereszténység ereje az európai kultúra és identitás alakításában alapvető fontosságú” – hangsúlyozta az igazgató.

Hörcher Ferenc, a PÁK vezetője felszólalásában az intézmény történetét tekintette át. Emlékeztetett, hogy 2019 elején alakultak azzal a szándékkal, hogy politikaelméleti

Russell Ronald Reno amerikai keresztény-konzervatív teológus

Hörcher Ferenc, a Politika- és Államelméleti Kutatóintézet vezetője

témákat kutassanak és publikálnak, vagyis olyan elméleti munkákat készítsenek, amelyek mentesek az aktuálpolitikától. „Fő szándékunk egy olyan intézet létrehozása volt, amely a politikát és a függetlenséget próbálja összekapcsolni” – emelte ki a Hörcher Ferenc.

Russell Ronald Reno amerikai keresztény-konzervatív teológus, az amerikai *First Things* keresztény közéleti folyóirat főszerkesztőjének előadása arról szólt, hogy milyen a keresztény politika egy világi korban. Leszögezte, hogy a keresztények nem áldozatként, hanem szentségként tekintenek identitásukra. Úgy látja, hogy a modern kort az indentitásvesztett politika jellemzi, amely gyakran jár agresszióval.

Steven Hayward, a kaliforniai Berkeley Egyetem előadója a felekezeti politika liberális megoldásának újragondolását fejtette ki megszólalásában. Kiemelte, hogy izgalmas egy olyan helyen lenni, ahol nemcsak hogy a vallásról és

a politikáról szóló témákat mélyen és komolyan veszik, hanem mindezeket még meg is vitatják. „Ez a téma és ebből adódó kérdések megvitatása nagyon

kevés kivételtől eltekintve szinte lehetetlen az amerikai egyetemeken” – emelte ki felszólalásában Steven Hayward. Mint mondta, fontos beszélni arról, hogy a mai tudományban miért emelnek ki vagy támadnak különböző vallásokat. Előadásában kitért arra, hogy az Egyesült Államokban a vallásos érzékenyítésnek milyen magyarázatai vannak. Példának felhozta a többi között azt, hogy a nagyjából ötszáz évvel ezelőtti tapasztalatok alapján ki lehet jelenteni, hogy azok közül, akik Amerikába érkeztek, sokan kifejezetten vallási vezetők miatt jöttek az új kontinensre.

Linda L. Denno, az Arizonai Egyetem oktatója a kereszténység, egyenlőség és alkotmányos kormányzás kapcsolatáról értekezett. Úgy látja, hogy a politikai segítségnyújtás támogatásának kiváltsága csak egy marginalizált közösség javát szolgálja. Szerinte sokan visszaélnék az egyenlőség, az álméltányosság elvével, mivel csak azt akarják szabályozni, hogy ki kapja meg a társadalom javait. Felhívta a figyelmet, hogy az Isten »

által megalkotott egyenlőségfelfogásra kellene hagyatkoznunk. Hans Otto Seitschek, a müncheni Ludwig-Maximilians Egyetem előadója felszólalásában Jacob L. Talmon „politikai messianizmus” koncepcióját vázolta fel. Nyirkos Tamás, az NKE EJKK PÁK oktatója arról beszélt, hogy milyen új vallási terminoló-

giák léteznek a mai közbeszédben. A konferencia második napján szintén neves előadók szólaltak fel a témában, köztük Michał Gierycz, a varsói Stefan Wyszyński Bíboros Egyetem oktatója, aki a katolikus egyház liberális és konzervatív „kísértéseiről” beszélt. Smrcz Ádám, az NKE oktatója a korai antimachiavellista diskurzusról

tartott előadást, de szó volt arról is, hogy az amerikai függetlenségi nyilatkozatot hogyan lehet vizsgálni a negyedik parancsot alapján, valamint hogy milyen társadalomteológiai inspirációk jelentek meg a témában Kelet-Közép-Európában.

Szerző: Harangozó Éva

Fotó: Szilágyi Dénes

Russell Ronald Reno előadása a konferencián

KOME

KOME ISSUES FOR AUTHORS INDEXING CALL FOR ARTICLES 2023 DONATE CONTACT LINKS

– A tudomány élvonalában

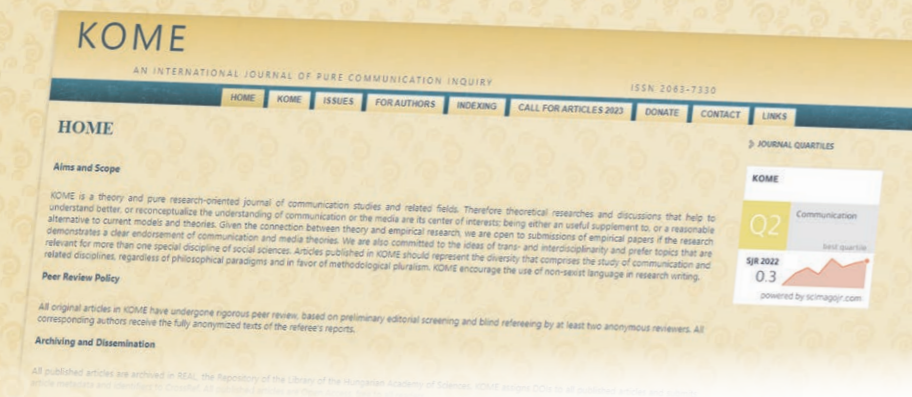
Folyóiratot alapítani nem könnyű feladat. De még nehezebb tíz év alatt, egy maroknyi kutató által működtetett lapnak két tématerületen is kiemelkedő minősítést (Q2) elérni. A KOME International Journal of Pure Communication Inquiry a világon működő tízezres nagyságrendű mezőnyből szelektált pár száz fős élboly felső ötven százalékáig küzdötte fel magát az évek során, megelőzve számos akadémiai háttérű társát. 2023-tól pedig már a Nemzeti Közzolgálati Egyetem kiadásában folytathatja menetelését. Tóth János József alapító-főszerkesztővel beszélgettünk.

- **Hogyan indult a KOME története?** Az első lapszámok 2012-ben jelentek meg; akkoriban egy interdiszciplináris, elméleti fókuszú lapként indítottuk a folyóiratot, amely kommunikációval és annak határterületeivel foglalkozott, ezért is szerepel a címében a pure communication inquiry. Ahogy telt az idő, fokozatosan egyre több empirikus kutatást is megjelentettünk, illetve elkezdtünk foglalkozni általános tudománypolitikai és tudományetikai kérdésekkel is; lényegében minden, ami a kommunikációtudomány különböző határterületeit érinti. A folyóirat létrehozásakor az volt a célunk Demeter Márton kollégámmal (aki jelenleg az NKE Tudománystratégiai Iroda vezetője – a szerk.), hogy egy száz százalékban magyar tulajdonú, a hazai tudománypolitikai érdekeket figyelembe vevő tudományos lapot készítsünk, amely a saját szakterületén nemzetközileg jegyzett és a későbbiekben – talán – kiemelkedő lesz. Az indulás nehéz volt, hiszen a kezdetekkor egyikünk sem értett a kiadáshoz; nem ismertük azokat a tudástermelési viszonyokat, amelyek relevánsak ilyenkor. Én a disszertációmmal foglalkoztam, Mártont pedig inkább logikai-nyelvészeti dolgok érdekelték.

- **A folyóiratoknál kulcskérdés a szerkesztőbizottság. Hogyan állt össze a szerkesztőgárda?**

Mindkettőnk témavezetője ajánlott olyan szaktekintélyeket, akiket később meg is kerestünk, de valójában a nemzetközi kapcsolatháló nagy részét mi alakítottuk ki. Sok segítséget kaptunk olyan külföldi kutatóktól, akiket érdekelt a profilunk. Jelenleg hét-nyolc fős »

szerkesztőbizottsággal működünk, akik nagy része külföldi: vannak tagjaink Amerikából, Kanadából és az Egyesült Királyságból is. Legismertebb közülük talán Claudia Mellado, aki a szakterületén globálisan is kiemelkedő kutató, és Demeter Márton, a Tudománystratégiai Iroda vezetője, aki szakterületén a tízhúsz legtermékenyebb kutató közt van Európában.

● Hogyan vált ismertté nemzetközi tudományos körökben a KOME?

Az első két évünk tanulás volt. Szerettünk volna bekerülni a tudományos körforgásba, ezután tudtunk csak igazából a reputációépítéssel foglalkozni. A 2010-es évek közepén, hosszú kiválasztási folyamat során sikerült bekerülnünk a Thomson Reutershez, és ezután egy csapásra minden könnyebb lett: nem kellett „vadásznunk” a nemzetközi szerzőket, sok együttműködési ajánlatot kaptunk, sőt felvásárlási ajánlatokat is Törökországból, Svájcban és az Egyesült Királyságból. Ekkor kerültünk fel a tudományos térképre.

● Idén pedig az NKE gondozásába került a folyóirat.

Mostanra körvonalazódott, hogy jelentősebb tőke bevonása nélkül hatalmas mennyiségű munka kell ahhoz, hogy előrelépünk. Elgondolkodtam a külföldi ajánlatokon, de szerettem volna, ha magyar tulajdonban marad a folyóirat. Ekkor kezdődtek az egyeztetések a Ludovika Egyetemi Kiadóval, amit végül megállapodás követett: az egyetemhez került az alapítói és kiadói jog.

A lap a működéshez szükséges jelentős infrastrukturális fejlesztést kapott, változatlan formában megtarthatta az eddigi szerkesztőségét, és garanciát kaptam a szerkesztői autonómiára is. Emellett a 2022 márciusa óta működő Tudománystratégiai Irodán is létrejött egy kiváló csapat, akikre számíthatok. Ez a biztos háttér kulcsfontosságú ahhoz, hogy a továbbiakban is előre tudjunk lépni. A folyóirat a kezdetektől fogva nyílt hozzáférésű (*open access platinum*), ami azt jelenti, hogy a megjelentetésnek és a hozzáférésnek nincsen díja, ez a továbbiakban is így marad.

● Új trend, hogy profitorientált folyóiratok mögött megjelennek egyetemek, amelyek később nyíltan hozzáférhetővé teszik a folyóiratokat?

Létezik egy *open access mozgalom*, amelynek célja, hogy megnyissa a tudományokat mindenki előtt. Ennek támogatói szerint a tudományos publikációk nagy részét nem privát cégek termelik magánpénzből, hanem állami alkalmazásban, kormányzati intézetekben lévő humán tőke termeli közpénzből, éppen ezért nem etikus, hogy az ilyen eredmények megismertetéséért, megismeréséért még további pénzeket kelljen fizetni. A magas presztízsű folyóiratok nagy arányban nem csupán az angolszász kultúrkörhöz kapcsolódnak, hanem kereskedelmi akadémiai kiadók tulajdonában is vannak. Az ő hozzáadott munkájuk és az általuk biztosított presztízs természetesen egy olyan hozzáadott érték, amelynek a megfizetését elvárhatják. Viszont itt

érdeklődésben vannak a kutatókat finanszírozó nemzeti kormányokkal, amelyeknek az az érdekük, hogy az így megtermelt eredmények szabadon hozzáférhetőek legyenek. Ennek egyik feloldási lehetősége, hogy kivásárolnak már meglévő, magas presztízsű lapokat, vagy maguk fejlesztenek olyanokat, amelyek később érhetnek el kimagasló eredményeket. Mindkét finanszírozási formára találunk jó példákat.

● Milyen hatással vannak az uralkodó politikai ideológiák a nemzetközi tudományos életre?

A magyar tudománytermelés relatíve erős, például egyes természet- és élettudományos ágak. Említhetjük ezzel kapcsolatban két friss Nobel-díjasunkat, Karikó Katalint (fiziológia-orvostudomány) és Krausz Ferencet (fizika). A magyar politikatudományi szakirodalmat nézve a nemzetközi láthatóságához az elmúlt években erősen hozzájárultak a demokráciadeficit foglalkozó, ezt problematizáló írárok. Nyugaton a politikatudományos lapok szerkesztőségeit erősen érdeklik ezek a témák, mert anyagi érdekek alapján működnek, és ezekre a témákra Kelet-Közép-Európa kapcsán nagy igény mutatkozik, a kurrens diskurzusokat meglovgoló cikkek sok letöltést, hivatkozást, új szerzőket hozhatnak a lapnak. Tehát nagy részük nem ideológiailag elfogult, csak profitorientált. Sokkal inkább fognak egy közepes módszertannal készített, de kurrens politikai témát taglaló cikket leközölni, mint egy obskúrus témát, amely haladó módszertannal készült, hiszen ez az érdekük. Magyarország ezekben a társadalmilag érzékeny témákban nem tudományos nagyhatalom, nincsen érdekérvényesítő képessége, hogy diskurzusokat határozzon meg nemzetközi térben. Hazánk ebből a szempontból reaktív szerepet játszik, de ezt tudja moderálni különböző nemzetközi társszerzői hálózatok kiépítésével. Egy befogadóbb nemzetközi környezetben

sokkal több olyan mű születne, amely kihívna az uralkodó diskurzust.

● Milyen szervezetek és milyen szempontok alapján minősítik a folyóiratokat?

Európában gyakran az *Elsevier* kiadó *Scopus* indexáló adatbázisát használjuk. Ez összegyűjti a folyóiratokat, és adott tulajdonságok alapján különböző értékeket ad nekik, amelyekhez konkrét objektív mérőszámok vannak rendelve; ezek alapján sorolják különböző listákban kvartilisekbe a lapokat. Ez a fajta felosztás a *Scimagó*hoz kötődik, ezt veszi át a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) is, amely a tudományos teljesítmény hivatalos hazai nyilvántartása. Ide importálhatunk a *Scopus*ból, de saját magunk is felvihetünk cikkeket, monográfiákat és egyéb tudományos műveket. A nyilvántartás nem csupán ezeket jeleníti meg, hanem a magyar tudományos akadémiai folyóirat-osztálylistás besorolásokat is.

● Két területen is – nyelvészet és kommunikáció – Q2-es minősítéssel rendelkezik a folyóirat. Mit jelent ez számokban?

Ha figyelembe vesszük a világszerte létező összes, a kommunikációtudomány és határterületein működő folyóiratot, körülbelül egy – tízezres mezőnyből szelektált – hétszáz fős élboly felső ötven százalékába tartozunk. A KOME a nyelvtudomány és a kommunikáció területén van jelenleg a Q2-ben. Van arra példa, hogy egy folyóirat két kategóriában is jól szerepeljen, de hazánkban ez ritkaságszámba megy. Ebben a tekintetben közvetlen vetélytársaink az

Információs Társadalom és az *Intersections*. Egy másik nagy minősítő szervezet, a *Clarivate Analytics* tágabb listáján (*The Master Journal List*) is rajta vagyunk. Ez azt jelenti, hogy a folyóirat szerepel az adatbázisukban, de impakt faktort nem adnak nekünk. A KOME 9-es H-indexszel rendelkezik, ami azt jelenti, hogy van kilenc olyan cikkünk, amely legalább kilenc hivatkozást kapott. A mi területünkön működő nagy folyóiratok ezen mérőszáma húsz és százötven között van, azonban sokan közülük több mint ötvenéves múlttal rendelkeznek.

A KOME egyik alapvető célja, hogy nemzetközi kontextusba illessze a magyar kutatási eredményeket, ezért várunk minden minőségi, nagymintás kutatást megosztani kívánó elméletalkotó vagy policy hozadékú magyar szerzős cikket a későbbiekben is.

● Hogyan lesz egy nyers kéziratból teljes értékű tudományos mű – avagy mi a publikálás folyamata?

A hagyományos reguláris megjelenés esetében egy formanyomtatványt kell kitöltenie annak, aki szeretné a KOME-ban megjelentetni kutatását; ebben meghatároztuk, hogy milyen formában kérjük a kéziratot. A jelentkezőnek ebbe kell importálnia a kutatását, majd így elküldenie. A beérkezést követően

a téma alapján kijelölünk egy szerkesztőbizottsági tagot, aki gondozásba veszi az anyagot. Az ő feladata, hogy keressen két olyan bírálót, akik nem a szerző intézményéből valók, vagy nem korábbi társszerzőik, de egyikük legalább a régiójából van, társa pedig ezen kívül. Erre azért van szükség, mert el szeretném kerülni, hogy kizárólag olyan emberek véleménye alapján ítéljük meg a kéziratot, akik a mikrokontextusról semmit sem tudnak, vagy épp ellenkezőleg, akár még a szerzőt is ismerik. Ha az egyik bíráló véleménye alapján még javításokkal sem közölhető a kézirat, akkor általában visszautasítjuk a megjelenést. A szerkesztői előbírálat során igyekszünk a problémás cikkeket kiszűrni, hogy egyértelműen nem vállalható cikkekké ne pazaroljuk a bíráló idejét.

Abban az esetben, ha támogatók voltak a bírálók, de problémákat vetettek fel, megkérjük a szerzőt, hogy dolgozza át a cikket a javaslatoknak megfelelően, és egy válaszlevélben minden kritikára részletekbe menően válaszoljon; ezután tudjuk elfogadni a kész kéziratot. Természetesen ki kell tölteni még egy szerzői nyilatkozatot is, amely lényegében egy szerzői jogi átruházás, és annak a tudomásulvétele, hogy pénzbeli ellenszolgáltatás nem jár érte. Ugyanakkor rengeteg jogot is megtarthat a szerző, hiszen cikkükből készíthetnek derivált műveket, felhasználhatják prezentációkhoz, feltölthetik saját repozitóriumukba, ami sokkal tágabb licenc, mint ha egy kereskedelmi akadémiai kiadónak adták volna el a kutatásukat.

Szerző és fotó: Szilágyi Dénes

A KOME TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT RANGSOROLÁSA 2016–2022 KÖZÖTT

A tudományos folyóiratok rangsora négy egyenlő csoportra, kvartilisre osztott, amelyben a Q1 negyedbe a legmagasabb értékkel rendelkező folyóiratok, a Q4-be pedig a legalacsonyabbak tartoznak.

Kommunikáció	Q4	Q3	Q4	Q2	Q3	Q3	Q2
Nyelvtudomány	Q3	Q2	Q3	Q1	Q2	Q2	Q2
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022

A kutyát nem köti a jog, csak a póráz

A kiírás pillanatától öt perc alatt fogynak el a helyek... jelen esetben nem a legújabb Azahria-koncertre, hanem az RTK egyik legnépszerűbb kurzusára. A szolgálati kutya alkalmazása nevű szabadon választható tantárgy kapcsán annak felelősével és oktatójával, Frigyer László r. alezredessel, az NKE Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztályának vezetőjével beszélgettünk.

„A szakosztály elsődleges feladata az egyetemi oktatás támogatása” – hangsúlyozza Frigyer László. „Egy jól képzett szolgálati kutya – egy jól képzett, határozott kutyavezetővel – a puszta megjelenésével olyan lenyűgöző erejű kényszerítő eszköz, amely hatására az érintett személyek alávetik magukat az intézkedésnek, így nem kell súlyosabb módszerhez folyamodni. A kutya közvetlenül a fegyver előtti intézkedéstechnikai eszköz, amely segíti az intézkedés zavartalan, erőszakmentes lebonyolítását” – magyarázza. Az RTK alezredese a kezdetektől irányítja A szolgálati kutya alkalmazása című tantárgy oktatását, amely az ORFK Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ (ROKK) felkérésére 2016 óta szabadon választható tantárgy a Rendészettudományi Karon.

A pénznek igenis van szaga

„Legyen szó tömegrendezvényekről vagy sporteseményről, elég a szolgálati állattal való puszta megjelenés, és helyreáll a rend, mert

a hatás lenyűgöző erejű. Az emberek ugyanis az állattól jobban félnek, mint a fegyvertől. A rendőr fegyverhasználatát köti a jog, és a kollégák elsődlegesen mindig arra törekednek, hogy ne legyen sérülés. A kutyát – amely ragadozó állat – azonban nem a jog köti az intézkedésben, hanem a kutyavezető és a póráz. Igaz, annak vége jó kezekben van.”

A rendőrség széles spektrumban alkalmazza a szolgálati kutyákat, természetesen csak magas szintű kiképzés után. „A szolgálati kutyák rendvédelmi alkalmazását hosszan lehetne sorolni. A tömegrendezvények rendvédelmi biztosításánál vagy a kábítószer-keresésnél a kutya kikerülhetetlen. De mondok kevésbé ismert példát is. A bűnszövetkezetekben elképzelhetetlen mennyiségű készpénz forog, amit nem tudnak legálisan befektetni vagy folyószámlán elhelyezni, ezért például elrejtik, elásák, de kutyáink – kellő kiképzéssel, társítással – képesek megtalálni, mert a pénznek is van szaga. E tevékenységnek kiemelkedő jelentősége van, mert egyrészt a szervezett bűnözés működésének finanszírozását tudjuk megnehezíteni, másrészt a vagyonvisszaszerzés kapcsán a károsultak igényeinek kielégítésére is szolgál.” A kutyafajták tekintetében a rendvédelmi szerveknél nincs megkötés, a lényeg, hogy az állat megfelelő legyen a feladatra. „Tény, a németjuhásznak erős nimbusza, történelmi hagyománya van, de az ősi magyar fajták is sok tekintetben kiválóak lehetnek. A németjuhász mellett a belga juhászkutyák közül a malinois is szinte minden feladatra alkalmas, de hangsúlyozom, nem fajtát keresünk, az állat ösztöne számít. Tehát az adott feladat szempontjából fontos ösztöne (például a zsákmányszerző ösztöne) legyen erős, és természetesen fontos a kiváló szaglás a kábítószer- vagy eltűnt személyeket kereső tevékenység kapcsán.”

Egységben az erő

Frigyer László r. alezredes jogász. Tizenöt év lelkesedés kézzelfogható

eredményeképpen a Ludovika SE Rendészeti Kutyás Szakosztály oktatójaként jogot tanít egyebek mellett Dunakeszin a ROKK Kutyavezető-képző és Állatfelügyeleti Főosztályán a kollégáknak; az Állat-ortvostudományi Egyetem (ÁTE) Állatvédelmi szakállatorvosi képzésén; ugyanakkor a Miskolci Egyetem és az ÁTE szervezésében indult Állatvédelmi szakjogász képzésen is felkérték oktatónak. De nemcsak az ÁTE-vel, hanem a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatallal (Nébih) és a NAV-val is komoly együttműködésről számolt be. „A Nébih tevékenysége és hatásköre tekintetében állatvédelmi ügyekben is megkerülhetetlen hatóság, az állatkínzással kapcsolatos ügyekben mindenképpen megjelenik. A NAV tevékenysége szintén többre jut, a 2000-es évek elején a Büntetővégrehajtás (Bv) keretében mi is a NAV-os kollégáktól tanultuk, hogyan kell kutyával kábítószer keresni. Együttműködések tekintetében többek között a Bv-vel, a katasztrófavédelemmel, a Nébihel, a NAV-val dolgozunk együtt. Nem Chuck Norrisként magányosan harcolunk a bűn ellen, hanem csapatban működünk.” Kevesen tudják, az NKE-n is megalakult a polgárőrség, Frigyer alezredes a szervezet titkára, az Országos Polgárőr Szövetség Kutyás Szolgálati és Állatvédelmi Tagozatának pedig az általános elnökhelyettese. „A mi feladatunk a polgárőrség kutyás képességének racionalizálása. A polgárőrség tagjai ott vannak minden településen, a 66 ezer főnyi állomány nagyon komoly potenciális segítséget és erőt jelent. A Polgárőrség (és annak az általunk létrehozott Állatvédelmi Szakértői Testülete) segíti a rendőrség munkáját, és a jegyzőket is, hiszen a jegyző állatvédelmi hatóság is. A polgárőrség tevékenységét egy olyan szakmai szervezet kialakításával kívánjuk támogatni, amely szakállatorvosokkal és szakjogászokkal együtt országos szinten is kiemelkedő szakértői bázisnak tekinthető.”

A póráz két végén

Frigyer László küldetése az, hogy minden RTK-s végzős tiszt ismerje meg a szolgálati kutyák alkalmazásának többféle rendőri intézkedéshez társítható, széles spektrumú lehetőségeit. A kurzuson a nagy érdeklődés ellenére maximum húsz fő vehet részt. „Szóba sem jöhet a bővítés, nem tucattárgyról van szó. Minden hallgatónak nemcsak a nevét, hanem a kutyához és az állatokhoz való viszonyulását és az életkörülményeit is ismerem, bizalmi kapcsolat van közöttünk. A hallgatók számíthatnak rám, visszajárnak. A hozzáállást, az értékrendet nem lehet futószalagon átadni.”

Az első óra kutyasimogatással kezdődik. Van, aki úgy érkezik, hogy fél a kutyáktól. „Ez a legnagyobb dolog, ha valaki úgy jön, hogy fél, de jókat hallott a kurzusról. Itt kezdődik a kihívás. Meg kell becsülnöm a bizalmát, és el kell érnem, hogy a kurzus végén, ha nem is öleli meg, de simogassa meg a kutyát.” Ahhoz, hogy egy kutya szolgálati kutya legyen, idegrendszerileg, fizikálisan és egészségügyileg is nagyon magas kritériumoknak kell megfelelnie: szocializálni kell állatokra, emberekre, különböző helyekre, hangokra, szagokra, hirtelen ingerekre; hiszen olyan speciális helyzetekben alkalmazzák őket, amelyeket egy átlagos vagy gyengébb idegrendszerű kutya nem bír ki. „Inkább mondjuk azt tízből kilencre, hogy nem megfelelő rendőrkutyának, mint hogy összeomoljon a szolgálatban.” Az is nagyon fontos, emeli ki, hogy a kutyához passzoljon a vezetője. Lehetnek mindketten tökéletesek önállóan, de ha együtt nem tudják a szolgálatot ellátni, nem ér semmit az egész. Ők egy csapat, egymásra kell hangolódniuk, ahol a kutya csak a vezetőjére figyel, és reagál annak minden mozdulatára, szinte minden gondolatára, akár érzelmváltozásaira is.

Szerző: Páhy Anna

Fotó: Szilágyi Dénes

Szabályt szegni TRENDI?

A Biztonság Hete programsorozat kapcsán a KRESZ-módosítás előszobájában közlekedésbiztonság témakörben Major Róbertet, az NKE r. ezredesét, a Közbiztonsági Tanszék tanszékvezetőjét faggattuk.

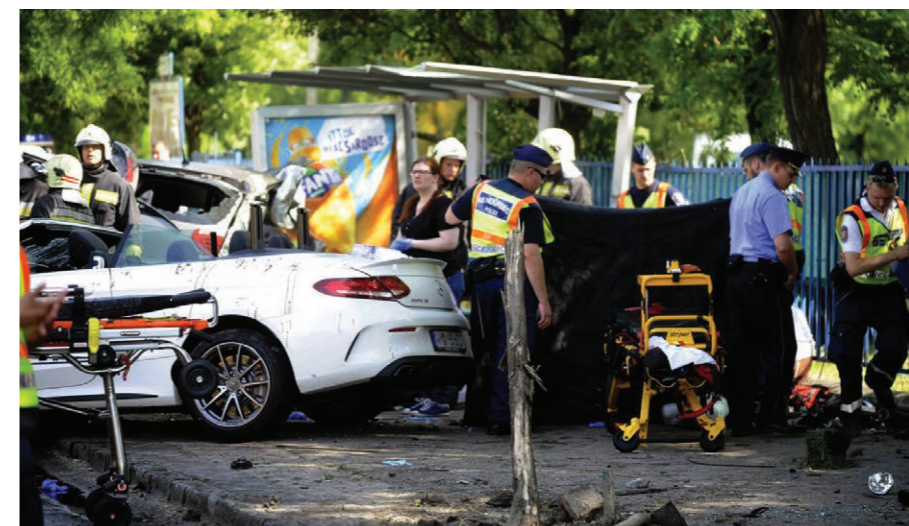
● **Az Árpád hídon történt tragikus baleset után joggal merül fel a kérdés, vajon a jogszabálykövetési hajlandóság erősítésével önmagában is eredményeket lehetne elérni, vagy mindenképp szükség van a KRESZ módosítására?**

Közlekedésbiztonsági szempontból a hatályos KRESZ jogszabály nem nevezhető rossznak, ennek ellenére egy-egy tragikus baleset kapcsán gyakran felvetődik, hogy azonnal módosítani kell. De miért? Eddig az volt benne, hogy el lehet ütni a kerékpárral közlekedőt? Nem. Vagy az, hogy szabad 130 km/órával száguldozni ott, ahol csak maximum 70-nel lehet? Nem. Módosításra tehát ilyen szempontból nincs szükség, viszont két oka is van,

amiért célszerű hozzájárulni. Egyrészt a közúti közlekedésben olyan technikai eszközök jelentek meg, amelyeket a magyar KRESZ jogszabály egyelőre nem ismer, és így nem is tud kategorizálni. A másik, hogy egy közel 50 éves jogszabályról van szó, amely 1975-ben született, és azóta gyakran módosították. Az egyes módosítások miatt azonban elvesztette belső koherenciáját, nincs egységes szemlélete, kicsit toldozott-foltozott jogszabállyá vált, ezért kell az egészet újragondolni. Ettől függetlenül a piros lámpánál ezután is meg kell állni, és az elsőbbségadás kötelező jelzőtáblánál elsőbbséget kell adni. Közlekedésünk 99 százalékát érintő lényeges szabályaink soha nem fognak változni.

● **A gyorsajtások tekintetében mennyire van elrettentő ereje a bírságoknak?**

Az Árpád hídon az említett júliusi baleset előtt egy spontán versenyszituáció alakult ki. Ilyen sebességnél várható, hogy valamelyikük elveszíti uralmát a jármű fölött. Nehogy valaki azt gondolja, hogy a balesetet okozó úgy ült be reggel az autójába, hogy na, én ma megölök egy kerékpárost. Nyilván nem. De a tragédia az ő magatartásának következménye, annak, hogy 70 helyett 130 fölötti sebességgel száguldott, ugyanis ennyivel nem lehet véletlenül menni! Magyarul ez egy szándékos, veszélyeztető magatartás volt, szerintem ezzel nem lehet vitatkozni. A sebességhatárok túllépésének közizgazgatási bírságrendszere azonban 2023-ra erősem inflálódott. Egy több tízmilliós autó tulajdonosának egy 30 ezer forintos bírság nem számít, mondhatni, belekalkulálja a költségekbe, automatikusan adja föl a csekket, mint a gázzsámlát. Az idén szeptember elsejétől szerencsére emelkedtek a tarifák, mégis azt

Halálos ütközés 140-nel a Dózsa György úton

gondolom, hogy még mindig kevés, szerintem ennél keményebb intézkedésekre van szükség. Én, személy szerint a nagyon durva eseteknél lehetővé tenném a jármű elkobzását, hogy az illető ne tudjon újra hasonló vétséget elkövetni.

● **Leleményes nemzetünk, mondhatni, kevésbé félymezett a közlekedésben, a bírságot kiszabó rendőrré pedig hajlamosak vagyunk ellenséggként tekinteni...**

Nálunk sajnos sikk szabályt szegni. Ha például lakott területen betartom a sebességhatárt és a követési távolságot, lehülyéznek. Ha pedig a mögöttem haladó közel jön, hogy „megsürgessen”, azzal nem az a baj, hogy szabálytalan, hanem hogy balesetveszélyes. Ha mégsem történik baleset, az nem azért van, mert bárki olyan jól vezet, hanem mert szerencsére senki sem fékezett hirtelen.

Az Árpád hídon történt tragikus baleset roncsai

A hallgatókkal ki szoktuk számolni, mennyi az a legkisebb követési távolság, amelynél a mögöttes jármű nem fog nekimenni az előtte haladónak hirtelen fékezésnél. Lakott területen, 50 km/h sebesség mellett ez a távolság minimum tíz méter. Azaz ha ennél közelebb megy az előtte haladóhoz, annak hirtelen fékezése esetén biztosan neki fog ütközni. Ez fizikai törvényszerűség. Nos, vajon mennyire balesetveszélyes az autópályán sokkal nagyobb sebességnél, ha a mögöttem közlekedő nemcsak „levillog”, hanem túl közel is jön?

● **Akár autóban ülve, akár gyalogosan a segwayek, chopper-rollerek, elektromos rollerek vagy elektromos egykerekek mellett bizonytalanul érezhetjük magunkat. Egyáltalán járműnek nevezhetjük az újonnan megjelent közlekedési eszközöket? Az új mikromobilitási eszközök jelentős része – hosszas szakmai vita után – járműnek minősíthető, hiszen beleférnek a KRESZ jogszabály**

területére, azaz közúti szállító- vagy vontatószerkezetek ugyanúgy, mint a kerékpár vagy a nyerges vontató. A probléma az, hogy jelenleg a járműveken belül létező kategóriák egyikébe sem tudjuk teljes mértékben besorolni őket. Megtehetjük, hogy beszuszkoljuk valamelyik kategóriába az adott eszközt, de ez nem megoldás. Ezért fontos a KRESZ módosítása, az eszközök kategorizálása és a pontos szabályok megfogalmazása a használatával kapcsolatban, azaz hol, milyen sebességgel lehet az adott eszközzel közlekedni, milyen engedély kell hozzá, és milyen védőfelszerelést kell viselni a használata közben. Hasonlóan fontos a jármű és a nem jármű kategóriák jogszabályi elhatárolása.

● **A legnagyobb sláger az elektromos roller. Milyen szabályozás várható velük kapcsolatban?**

A KRESZ-módosítás első koncepciója szerint valószínűleg a 25 km/óránál nagyobb sebességre képes eszközöket a segédmotoros kerékpárokra vonatkozó szabályok szerint lehet majd használni, azaz vezetői engedély és védőfelszerelés kell hozzá, és csak az úttesten lehet vele közlekedni, mint egy segédmotoros kerékpárral. Az ennél kisebb teljesítményre – 25 km/órás végsebesség alatt – képes elektromos rollereket viszont valószínűleg a kerékpárokra vonatkozó szabályozás szerint lehet majd használni, azaz nem kell hozzá vezetői engedély, védőfelszerelés s a többi. Lesznek olyan eszközök is, amelyekről a jogszabály kimondja, hogy nem járművek, hanem a gyalogosok mozgását segítő eszközök, így rájuk a gyalogosközlekedésre vonatkozó szabályok irányadók.

● **Mit tehet a rendőr, ha a forgalomban egy szabálytalanul közlekedő e-rollert lát, például ketten állnak rajta?**

Lehet, hogy meglepő dolgot fogok mondani. A magyar rendőr kiváló »

képzést kap, okos és felkészült. De csak jogalkalmazó, nincs joga a központi iránymutatást felülbírálni. Ha azt az utasítást kapja, hogy bizonyos eszközök használóival szemben fel kell lépni, akkor azt fogja tenni. Kétségtelenül az ittas közlekedés a legveszélyesebb, így e területen nincs is vita. Az elektromos roller, mivel gépi meghajtású jármű, ittas vezetése jogsértő, és ezért eljárás fog indulni. Más jogsértésnyús esetekben, például utas szállítása esetén, a járműkategorizálás hiányában a jogsértés vitatható, így rendőreink leginkább a veszélyre való figyelemfelhívás mellett figyelmeztetést alkalmaznak.

- **Párizsból kitiltották az e-rolereket. Egyetért a döntéssel?**

Nem gondolom, hogy a kitiltás jó irány. A világ fejlődését nem szerencsés megállítani, nem is lehet. Mi lett volna, ha 120 évvel ezelőtt kitiltottuk volna a személygépkocsikat az utakról, mert szokatlanok és gyorsan közlekednek. Úgy gondolom, máshonnan kell megközelítenünk

a dolgot. A közlekedés egy társasjáték, jogok és kötelezettségek illetik meg a résztvevőket. A készülő KRESZ jogszabálynak is szerintem azt kell majd szem előtt tartania, hogy egyik résztvevő se kapjon túl sok kötelezettséget, illetve túl sok jogot. A jogok és kötelezettségek egyensúlya szolgálja a közlekedésbiztonságot. A jövőbeni szabályozásban arra számítok, hogy az elektromos rollerrel közlekedőnek a járdán vigyázni kell a gyalogosokra, az úttesten közlekedve pedig az autósok vigyáznak rá. Alkalmazkodnunk kell egymáshoz.

- **Az egymáshoz való alkalmazkodás mibenlétét mikortól érdemes elsajátítani?**

Kormányzati előrelépés tapasztalható ezen a területen is. A tervek szerint már általános iskolában szó esik majd erről. De nagyon fontos, hogy nem KRESZ-t kell tanítani, hanem közlekedési ismereteket. Nem azt kell megtanítani, mit jelentenek a táblák, vagy meg szabad-e fordulni hídon, mert ez nem segíti a tudatos közlekedés kialakulását. Azt kell megtanítani, mit jelent az előzékenység, mit jelent a jogok és kötelezettségek egyensúlya, konkrét példákkal. A cél az, hogy mire a következő generáció felnő és gépjárművezetővé válik, meglegyen a szemlélet, hogy figyelni kell egymásra. Spirális képzésre van szükség, amelyet az általános iskola alsó tagozatának végén kell elkezdni, a tananyagot minden évben ismételni, picit újat hozzátenni egészen az érettségiig. A B kategóriás vezetői engedély megszerzése lehetne a spirál végkifejlete.

- **A mai gyerekeket szülőként, nagyszülőként az X és az Y generáció neveli. Rájuk hogyan lehetünk hatással?**

Pesszimistán azt szokták mondani, a mai felnőtt generációt már elvesztettük. Ha rajtam múlna, minden nap baleset-megelőzési kisfilmeket

vetítenének a tv-adók, mert ez is edukáció. Nálunk, úgy gondolom, gyakran a fejekben nincs rend. Rendőreink azt hallják, az én életem, az én dolgom, az én döntésem, használok-e a biztonsági övet. Nem! Nem a te dolgod, nem a te érdeked. A köz érdeke, hogy megvédj magad, mert a köz fizeti a baleset után az orvosi ellátást, a munkából való kiesést, a leszázalékolást, a rokkantságot, ráadásul rossz példa a következő generáció számára. A pár tízezer forintos büntetés pedig nem csinál rendet, az elkövető csak a rendőrökre fog haragudni. Rendőreinknek egyébként joguk van pénzbüntetés helyett figyelmeztetést alkalmazni, ha látják, hogy az illető megértette, miért fontos az adott szabály betartása. A cél az, hogy a fejekben is rend legyen.

- **Milyen megoldások lehetnek hatékonyak a visszatartó erejű bírságolás mellett?**

Mindent el kell követnünk, hogy megelőzzük a közlekedési baleseteket. A rendőrség éveken ezelőtt megváltoztatta a bírságolás taktikáját. A helyi rendőri szerveknek egyebek mellett az a feladatuk, hogy vizsgálják, a saját területükön melyek azok a szabályszegések, amelyek a legtöbb balesetet okozzák. Ennek megfelelően úgy kell eligazítani a helyi rendőröket a szolgálat előtt, hogy elsősorban ezekre a szabályszegésekre fókuszáljanak. Nem titok, országosan a sebességhatárok betartása, az elsőbbségadás, a kanyarodás és az irányváltoztatás szabályainak be nem tartása okozza a legtöbb balesetet. Nyilván ez területenként eltérő, de akkor van értelme egy rendőri beavatkozásnak, ha a forgalom menetében a közlekedés biztonságának javulása várható. Ezt az elvet tanítjuk a tisztjelölteknek, és a rendőrség vezetése is évek óta ezt az elvet képviseli.

Szerző: Páhy Anna

Fotó: MTI

Átveheti a ChatGPT az orvosok feladatait?

Az egészségügy mely területein használják a mesterséges intelligenciát? Milyen hatékonyan diagnosztizál a ChatGPT? Növelheti-e a betegek adataival való visszaélés kockázatát, ha mindezeket korlátok nélkül megosztjuk a programmal? A többi között ezekről kérdeztük Zódi Zsoltot, a Nemzeti Közzolgálati Egyetem (NKE) Eötvös József Kutatóközpont Információs Társadalom Kutatóintézet tudományos főmunkatársát.

Az egészségügyi szféra egy komplex rendszer, amelyben nem csak egyedi esetek diagnosztizálása és gyógyítása folyik, a kórházi munka pedig komoly adminisztrációval jár – fejtette ki Zódi Zsolt, az NKE kutatója, hangsúlyozva: az egészségügyi menedzsment munkáját nagyban segíti a mesterséges intelligencia. Emlékeztetett: a ChatGPT-t – amely szövegekből hoz létre szövegeket – 2022 óta alkalmazzák, a sebészeti robotokat azonban már jóval korábban elkezdtek használni. Elmondta, hogy Magyarországon

a budapesti Semmelweis Egyetemen és a Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központjában is használnak ilyen eszközöket, amelyek emberi irányítással képesek sebészeti beavatkozást végezni. Mindezek mellett nagyon fontos a képalkotó eljárásokat (CT, MR, röntgen) és az egyéb felcímkezett betegadatokat együttesen használó mesterséges intelligencia, amely már a 2010-es évek elején is jobb diagnózist állított fel, mint az orvosok – tette hozzá.

Az angol *The Telegraph* elnevezésű portál cikke alapján beszélt arról a hollandiai kutatásról, amelynek során 60 beteg kórlapjainak és laboreredményeinek adatait vizsgálták meg úgy, hogy ezek közül harmincat orvosok elemeztek, a többit pedig a ChatGPT. Összehasonlítva a már meglévő, valós diagnózisokkal a gép jobb eredményeket ért el, mint az emberek – összegezte. A szakértő ugyanakkor felidézett egy másik kísérletet is, amelynek során egy sürgősségi betegellátásban dolgozó orvos több héten keresztül minden páciense adatait betáplálta a ChatGPT-be, és az előzőeknél sokkal rosszabb eredményeket kapott. Zódi Zsolt szerint ennek az lehet az oka, hogy ha nem teljesen pontosak azok az adatok, amelyekkel a gép dolgozik, és nem áll rendelkezésére minden információ a diagnózis felállításához,

nem lesz jó a végeredmény sem. Erre azért kell nagy hangsúlyt helyezni, mert a sürgősségi osztályon viszonylag kevés információ alapján is hamar kell jó döntéseket hozni – mutatott rá. Példaként említett egy olyan hölgyet, akinek súlyos alhasi fájdalmai voltak, az orvos pedig rákérdezett, hogy várandós-e. A szakértő hangsúlyozta: sok esetben a páciensek maguk sem tudják pontosan leírni a tüneteiket, vagy letagadják azokat, ezért ilyenkor az orvosok tapasztalatai alapján felállított diagnózis nagyobb százalékban lesz helyes, mint a gépé. Amikor nem tipikus vagy bonyolult esetekről van szó, és információhiányos környezetben kell gyorsan dönteni, illetve az orvosnak vissza kell kérdeznie – amire a ChatGPT nem képes –, a gép nem boldogul jól – összegezte. Ilyenkor az orvosi intuíció jobban működhet, mint a nagy mennyiségű információ alapján statisztikai szövegeket létrehozó chatrobot, ráadásul az sem mindegy, hogy milyen nyelven kommunikálunk vele, hiszen legtöbbször angol nyelven tanítják őket – tette hozzá. Kifejtette ugyanakkor azt is, hogy a mesterséges intelligencia képes különböző mintázatok és a használt nyelvtani szerkezetek alapján különböző betegségeket, mint például az Alzheimer-kórt előre jelezni. »

Biztos tehát, hogy teljes mértékben nem lehet elfogadni a ChatGPT diagnózisait – jelentette ki Zódi Zsolt, emlékeztetve: az életünkre hosszú távon hatással lévő kijelentéseket könnyebben fogadjuk el egy embertől, mint egy géptől, és nem is nagyon tűrjük el a gépektől azt, hogy hibázzanak. Amikor a mesterséges intelligencia és az orvoslás kapcsolatáról gondolkodunk, jelenleg elsősorban azok a big datán (nagy adathalmazon) alapuló

előrejelzések bírnak jelentőséggel, amelyek az egész társadalomra hatással lehetnek – hívta fel a figyelmet a szakértő, kiemelve a táplálkozási szokások és a környezeti hatások befolyásoló erejét. Hozzátette: a járványok lefolyása és megelőzése szempontjából is hasznos lehet a mesterséges intelligencia használata, hiszen az elmúlt időszak tapasztalatai alapján a gyógyszerkutatást és a vakcinafejlesztést is nagymértékben meggyorsította.

Az utóbbi időben megsokszorozódott adathalász cselekmények, e-mailek és telefonhívások hatására ugyanakkor sokakban felmerülhet a kérdés, befolyásolhatja-e negatívan a mesterséges intelligencia az állampolgárok személyes adataihoz való hozzáférést – emlékeztetett Zódi Zsolt. Példaként említette az Egyesült Államokat és Kínát, ahol a személyes adatokkal kapcsolatos szabályozás kevésbé szigorú, mint Európában. Ennek okát a kutató abban látja, hogy az öreg kontinensen korábban a totalitárius rendszerek uralma alatt nagymértékben visszaéltek az emberek személyes adataival. „Mi itt, Európában szeretnénk, ha az adataink biztonságban lennének, de ha mindezt túlzásba vesszük, akkor nem fog rendelkezésre állni elegendő mennyiségű tanítóadat, így egyebek mellett a globális versenyben is le fogunk maradni, és nem fogjuk tudni élvezni az előnyöket sem” – jelentette ki a szakértő.

Fontosnak nevezte, hogy a jogalkotók mérlegeljenek a szabályozásnál. Hozzátette viszont azt is, hogy ha az adatok rossz kezekbe kerülnek, az akár egy esetleges terrortámadás célpontjává is teheti hazánkat. Rámutatott emellett arra is, hogy a kutatók számára lényeges a személyes adatokhoz való hozzáférés, mert azok használatával hozzájárulhatnak az orvostudomány fejlesztéséhez.

Szerző: Szabó Réka Zsuzsanna

A több mint 240 szervezetet és 1000 delegált szakértőt tömörítő hazai Mesterséges Intelligencia Koalíció szakmai munkájának eredményeként jött létre a Magyarország Mesterséges Intelligencia Stratégiája 2020–2030 címet viselő dokumentum, amely kiterjed az egészségügyi adatvagyon felelős használatára, valamint a mesterséges intelligencia által támogatott diagnosztika, gyógyítás és az orvostechológiai eszközök fejlesztésére. Ehhez járult hozzá a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap is, amely pályázatot hirdetett a népegészségügyi szempontból jelentős kockázatú megbetegedések korai diagnosztikáját és terápiáját segítő kutatás-fejlesztési programok támogatására.

LUDOVIKA SCHOLARS

Folytatódik az NKE népszerű programja

A Nemzeti Közzolgálati Egyetem (NKE) nemzetköziesítési törekvéseinek jegyében 2022 őszén elindított Ludovika Scholars Program (LSP) rendkívüli sikere után idén is folytatódik a külföldi vendégelőadók számára szóló projekt.

Az NKE széles körű nemzetközi kapcsolatok kialakítására törekszik, amelynek alapvető eleme a nemzetközileg elismert oktatók, kutatók hazánkba vonzása. A tudomány ugyanis a nemzetközi térben létezik, eredményeit azonban a hazai gondolkodás részévé lehet tenni. E szemléletmód a tudományos mobilitásra, a tudástranszferre és a kutatásra helyezi a hangsúlyt. A Deli Gergely rektor kezdeményezésére életre hívott Ludovika Scholars Program révén a nemzetközi tudományos életben is elismert oktatók, kutatók segítik a hallgatók ismereteinek bővítését. Másrészt a programban részt vevő,

az NKE-re érkező külföldi szakemberek és a magyar oktatói közösség szorosabb szakmai kapcsolatba kerülnek az egyetemi tevékenységek által. A tavalyi év nagy sikerének köszönhetően a Rectori Tanácsadó Iroda Regionális Együttműködési Osztályának (REO) portfóliójába tartozó LSP újabb, a régiókból érkező külföldi vendégoktatóknak biztosít lehetőséget, hogy megismerkedjenek intézményünkkel, tovább emelve ezzel az NKE tudományos rangját és nemzetközi hírnevét.

A programra sikeresen pályázók egy hetet tölthetnek a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen, ahol előadásokat tartanak, részt vesznek workshopokon, továbbá közreműködnek szakmai megbeszéléseken olyan meghatározott szakterületeken, amelyeket a fogadó karok és az NKE Eötvös József Kutatóközpontja minden évben meghatároznak – mondta el lapunknak Gyuresik Iván programigazgató, a REO vezetője.

Szakmaiság, transzparencia, korszerű ismeretek

„A program az egyetemünk egyik zászlóshajó projektje a nemzetköziesítés terén, amely több tényező miatt emyire népszerű. Egyrészt a sikeres pályázók kiválasztása szakmai testület által történik, ami garantálja a program magas minőségét; a választott szakterületek minden esetben az aktuális szakmai igényekről szólnak; valamint a program időtartama miatt is” – hangsúlyozta Gyuresik Iván, aki hozzátette, hogy a nemzetközi hírű szaktekintélyek könnyebben tudnak eleget tenni az egyhetes itt-tartózkodásnak, szemben azzal, ha több

hónapra kellene hátrahagyniuk otthoni kötelezettségeiket.

„A Ludovika Scholars Program sikerességének legjobb fokmérője, ha az egyetemünkön tartott vendégelőadások arra ösztönzik a más kutatóintézetektől, szervezetektől hozzánk látogató kollégákat, hogy az általunk kiválasztott pályázókat a saját rendezvényeikre később meghívják” – jelezte a programigazgató. Tavaly nálunk járt vendég előadók mintegy fele lehetőséget kapott arra, hogy más tudományos intézményekben is megoszthassa tudását.

Az NKE-s hallgatók körében is igen népszerű a program, hiszen az új oktatók által nemzetközi kitekintést kaphatnak, a 21. századi kihívásokra fókuszáló ismereteket sajátíthatnak el, az előadásokon, workshopokon való részvétel pedig kiváló alapot teremthet arra, hogy gyakorlati tudást szerezhessenek.

A 2023/2024-es tanév őszi félévére több mint tízszeres volt a jelentkezés, a nyertesek egyebek mellett a mesterséges intelligencia, a hibrid hadviselés, a digitális vízgazdálkodás biztonságával kapcsolatos jelenlegi kihívások, a kiberbiztonság, a külpolitika, a biztonság, a terrorizmus és a geopolitika területek nemzetközileg is elismert szakértői.

Intézményközi együttműködések „Tallinntól Bakuig”

Az LSP igazgatója kifejtette, hogy a programban huszonnégy ország vendég előadói vehetnek részt „Tallinntól Bakuig”, ideértve a balti államokat, a visegrádi négyeket, a nyugati-balkáni országokat, valamint Bulgária, Görögország, Románia, Szlovénia, Horvátország, a Moldovai Köztársaság, Törökország és a dél-kaukázusi országok. „A program megalakulása óta tizenegy ország tizenkilenc nemzetközileg elismert vendég előadója kapott helyet a Ludovika »

A képen balról jobbra Enri Hide, Peter Čisar, Luljeta Plakolli Kasumi, Paul Tudorache, Dag Kolarević

Scholars Programban. Az ő egyetemi jelenlétük és tevékenységük sok inspirációt és ötletet hozott az egyes témákhoz, valamint új együttműködési lehetőségeket nyitott meg más szervezetekkel. Sokan közülük egyéb budapesti rendezvények és konferenciák visszatérő résztvevői lettek, ami a Ludovika Scholars Programban nyújtott magas színvonalú munkájuk elismerését jelenti” – emelte ki Gyurcsík Iván.

Az ösztöndíjprogram legnagyobb értéke, hogy valódi lehetőséget biztosít az intézményközi együttműködések előmozdítására, ennél fogva a regionális hálózatépítésre, beleértve a közös publikációt és kutatást is, amelyek által tovább nőhet egyetemünk nemzetközi tudományos rangja.

A nyugat-balkáni régió – más térségek mellett – fontos az ösztöndíjprogram számára a földrajzi közelségünk, történelmi és kulturális viszonyaink, valamint a jó politikai kapcsolataink miatt. Ráadásul Magyarország egyfajta közvetítő szerepet tölt be a térség és

Luljeta Plakolli Kasumi előadása az Eötvös József Kutatóközpont szervezésében

az Európai Unió között. Az LSP-ben az előző évben már két szerb állampolgárságú professzort fogadhatott az NKE, az egyikük Slobodan Pajović, az újvidéki University Business Academy

belgrádi Társadalomtudományi Karának alapító dékánja, szakmai területe a nemzetközi és a régiós tanulmányok.

Slobodan Pajović tevékenysége nyomán született meg például a *Társadalmi Horizontok (Social Horizons)* című tudományos folyóirat magyar témákkal foglalkozó különszáma, amelynek kezdeményezője a professzor volt. A Belgrádi Egyetem Társadalomtudományi Kara által kiadott periodika idén nyáron Belgrádban megjelent különszámában az NKE oktatóinak, kutatóinak tollából származó olyan tanulmányok olvashatók, amelyek hazánk szempontjából releváns témákat tárgyalnak.

„A tudásunk legjavát adva azt szeretnénk elősegíteni, hogy létrejöjjön egy olyan intézmények közötti hálózat a régióinkban, amelyben egyetemünk fontos szerepet tölt be annak reményében, hogy a társadalmakat érintő, jövőnket meghatározó kérdésekben további tudományos munkák szülessenek” – fogalmazott összegzőképpen Gyurcsík Iván.

Szerző: Sallai Zsófia

Fotó: Szilágyi Dénes

Gyurcsík Iván programigazgató vezeti fel Paul Tudorache előadását

„Törökország központi szerepe a változó világban”

Gülşen Karanis Ekşioğlu a magánszektorból evezett át a diplomáciába – háromgyermekes anyaként. A török nagykövet asszonyt a kétoldalú kapcsolatok és a formálódó új világrend mellett a női szerepekről is kérdeztük.

● **Úgy tudom, hogy a PhD-jét a nők diplomáciában betöltött szerepéről írja. Milyen főbb megállapítások körvonalazódnak?**

Igen, még mindig a doktori disszertáció szakdolgozatánál tartok, a téma, amelyet választottam, a nők arányának emelkedése a konzervatív jobboldali pártok időszakában a török és magyar külpolitikában. Először a török részen dolgoztam, amelyről már meg is jelent egy cikkem. Jelenleg minisztériumunkban az aktív nagykövetek körülbelül egyharmada, a külügyminisztériumi dolgozóknak pedig mintegy 40 százaléka nő. A nők száma folyamatosan emelkedik a diplomáciában, ennek pedig oka van.

● **Mi áll e növekedés mögött? Ez az utóbbi évek trendje?**

Részben. Törökország soha nem korlátozta a nők szerepvállalását a diplomáciában. 1932-ben nevezték ki nálunk az első női diplomatát. Régen voltak olyan országok, ahol megtiltották a női

diplomataknak, hogy férjhez menjenek, de Törökországban ilyen megkötés sosem volt, ezért a számuk emelkedni tudott. A másik ok pedig az, hogy folyamatosan emelkedett a külképviseleteink száma – Afrikában, Dél-Amerikában –, így emelkedni tudott a női diplomaták aránya is. Afrikában 44, Észak-Amerikában 16 külképviseletünk van.

A magyar helyzetről szóló részt az ittlétem alatt szeretném megírni.

● **Létezik Törökországban női kvóta?**
Nem.

● **Támogatná?**

Nem, mert meggyőződésem, hogy elválasztja a nőket és a férfiakat, nekem szerint tesz különbséget. Az a lényeg, hogy a nők előtt megszűnjenek az érvényesülés korlátai.

● **Milyen tanácsot adna azoknak a fiatal lányoknak, nőknek, akik diplomáciai pályára készülnek?**

Közhelyesen hangozhat, de azt, hogy ne adják fel, még ha nem is könnyű ez az út. Én 18 évig dolgoztam a magánszektorban,

mielőtt az államiba átléptem. Előbbi sokkal keményebb egyébként: szülés után három nappal már a gyerekemmel együtt kezdtem újra a munkát.

● **Három nappal?**

Igen. Hétfő este szültem, szerdán már együtt mentünk munkába. Az irodámban volt egy kiságy, hat hónapig minden reggel vittem magammal. Akkor még nem volt, aki vigyázzon rá, így együtt utazott velem a tárgyalásokra Kínába, Amerikába, Európába. Természetesen Törökországban is törvény garantálja, hogy szülés után a munkáltató köteles visszavenni az anyát, ám ez nem jelent garanciát arra vonatkoztatva, hogy ugyanazokat a feladatokat végezheti, mint korábban. Azt is hozzá kell tennem, hogy azért is tudtam ilyen hamar visszatérni, mert egészségügyi probléma sem nálam, sem a gyermekemnél nem lépett fel. Összességében azt mondanám, hogy a gyermekvállalás nem jelent akadályt. Ellenkezőleg: a gyerekek erősítenek minket, nőket, általuk válunk

valóban önmagunkká. Magyarországon különösen kedvezőek a feltételek, hiszen itt a szülés után két-három évig otthon maradhatnak a nők. Törökországban ez az időszak négy hónap.

● **Önnek három gyermeke van. Milyen tippet adna a nőknek a munka és a magánélet összeegyeztetésére?**

Az első és a legfontosabb, hogy találjanak egy jó és támogató férjet, hiszen a gyermekvállalás kétszemélyes feladat. A második dolog pedig, hogy legyen egy jó állásuk. A harmadik: fejlesszék magukat folyamatosan.

● **Úgy tudom, szeretnek utazgatni a családdal. Egerben is jártak már?**

Ott még nem, de három másik várossal együtt rajta van a listánkon.

● **Nyilván sejti, hogy Eger városát az ottani török emlékek kapcsán említettem. Milyen az Oszmán Birodalom 150 éven át tartó magyarországi megszállásának megítélése Törökországban? Miképpen viszonyul ehhez a török társadalom?**

Számunkra minden olyan hely, ahol egykor az oszmán kultúra nyomott hagyott, nagyon fontos, hiszen ott emlékeket hagyunk. Bármerre járok Magyarországon, szinte minden városvezetés tud olyan emléket mutatni, amely a török időkre vezethető vissza. Ez gazdagítja az itteni kultúrát is. Eger mellett ilyen Budán a Gül Baba türbéje, de a Szigetvárhoz közeli Magyar–Török Barátság Park is, ahova a magyarok mellett a horvátok is szívesen látogatnak el.

● **Az Oszmán Birodalom fénykorát egy geopolitikai átrendeződés követte, és most is hasonló változásoknak vagyunk tanúi. Hogyan látja a jelenlegi világpolitika alakulását, s benne Törökország szerepét?**

Mind a Covid, mind az ukrajnai háború szerepet játszott az átrendeződésben, abban, hogy az egypólusú világunkat felváltotta egy sokközpontú berendezkedés. Ennek nyomán megváltoztak sok más mellett a kereskedelmi útvonalak, és Törökország – már csak földrajzi helyzete miatt is – a világ új központjai közül az egyik lett. Hiszen Európa és Ázsia között helyezkedik el, három tenger veszi körül, és számos energiavezeték halad át az országon. Szerepünk felértékelődéséhez hozzájárul az is, hogy a török állam kiemelt szerepet szán a mesterséges intelligenciával kapcsolatos kutatásoknak.

● **Hogyan támogatja az állam ezt a szektort?**

Számos, állami alapítású technoparkunk van, egy részüket egyetemeken belül alakították ki. A mesterséges intelligenciához kapcsolódva 1500 cég indult el, ezek jó úton vannak afelé, hogy szakterületükön világhírré tegyenek szert. Jellemzően 30 év alatti fiatalok irányítják őket. És még egy példa arra, hogy meghallottuk az idők szavát: három éve vagyok az Antalyai Diplomáciai Fórum koordinátora. Már 2019 végén – még a Covid előtt – döntöttünk úgy, hogy 2020-ban az első témánk a *Diplomácia a digitális korban* lesz majd. A következő időszak

aztán megmutatta, hogy mennyire jól érzékeltük, mivel érdemes foglalkozni. Igaz, a Covid miatt abban az évben nem tudtuk megtartani a fórumot.

● **Említette az energiavezetékeket. Az energiaszállítás a török–magyar kapcsolatok egyik legfontosabb eleme. A földgáz jelentős része az Önök országán keresztül érkezik hozzánk, a magyar–azerbajdzsáni földgázszállítási szerződés hatálybalépésével pedig tovább erősödik Törökország tranzitszerepe. Ez a fő oka annak, hogy augusztusban az országaink közötti megerősített stratégiai partnerségről határoztak?**

Igen, ez a két ország közötti kapcsolat egyik fontos eleme. Köztársasági elnökünk legutóbbi látogatásakor 300 millió köbméter gáz szállításáról állapodott meg az MVM és a Botaş. Ez az első alkalom, hogy nem egy szomszédos országnak exportálunk gázt. Az energia hosszú távú befektetés, gondos előre tervezést igényel.

● **Más területeken is együttműködik a két ország. A Magyar Honvédség fejlesztése részeként Gidrán harci járműveket rendelt. Folytatódik a védelmi kooperáció is?**

Igen, azt gondolom, hogy NATO-tagországgokként a köztünk lévő védelmi együttműködés folytatódik majd. Ezek a legújabb technológiával készült járművek, Törökország is használ ilyeneket. Több mint száz ország vásárolja hadászati termékeinket, a múlt évben 6 milliárd dollár értékben. Egyébként nemcsak magát az eszközt, hanem a kapcsolódó technológiát is megosztjuk. Idén két magas szintű találkozó is volt országaink között: nyáron a vezérkari főnök, szeptemberben pedig a légierő parancsnoka látogatott ide. A stratégiai kapcsolatok e téren is erősödni fognak, ugyanúgy, mint az energia területén.

● **Mindkét ország gazdasága magas inflációtól szenved. Hogyan kísérlik meg letörni?**

A Coviddal kezdődött, a háborúval folytatódott, aztán jött a földrengés, amely több mint 14 millió embert és 11

várost érintett – mindezen tényezők is hozzájárultak ahhoz, hogy idén 65 százalékra emelkedett az infláció nálunk. A pénzügyminiszter, Mehmet Şimşek – aki korábban Angliában a magánszektorban dolgozott, ismeri a befektetéseket, nemzetközi pénzügyeket – következetes politikát követ. A központi bankot pedig egy nő, Hafize Gaye Erkan vezeti, őt hozta magával a nyáron hivatalba lépett pénzügyminiszter. E két névvel új korszak kezdődött, visszatérés az ortodox gazdaságpolitikához. A korábban a gazdaságélénkítés érdekében csökkentett kamatok most megemelik. A tervek szerint az idei 65 százalékos infláció jövőre 35-re csökken, és reményeink szerint 2026-ra egy számjegyre esik vissza.

● **Térjünk vissza időben a jövő évhez. 1923-ban, amikor megalakult a török állam, az első nemzetközi szerződését Magyarországgal írta alá. Az évforduló kapcsán száz eseményt terveznek szervezni jövőre. Milyen témákban?**

2024-re török–magyar kulturális évet hirdettünk meg. A célunk az, hogy a százéves évfordulót száz programmal ünnepeljük meg, és ne csak Budapestre, hanem az ország egész területére elvigyük a rendezvényeket. Már a logónk is megvan. Én Magyarországot és Törökországot nagyon hasonlóknak látom, e program-sorozat révén pedig még jobban megismerhetjük egymást. Sokat tanulok itt a közös kultúránkról, ezt a gazdagságot szeretnénk megismertetni mindenkivel Magyarországon és Törökországban egyaránt.

● **Úgy tudom, felmerült az is, hogy magángyűjteményét Budapestre hozatja. Mit gyűjt?**

Kortárs török festők képeit – de csak néhány éve. Egy részüket már elhoztam, azok a rezidencián vannak, a nappalinkban. A többit is tervezem ideszállíttatni. De senki félre ne értse, én nem festek, csak gyűjtök! A tehetséget a nagylányom hordozza.

Szerző: Kovács Lilla

Fotó: Turkish Embassy in Budapest

Háború és béke a nemzetközi jogban

Háború és béke a nemzetközi jogban – Az emberi jogok sorsa címmel kétnapos konferenciát szervezett a Nemzeti Közszerzői Egyetem (NKE) Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar (ÁNTK) Nemzetközi Jogi Tanszéke.

Az eseményen közel 40 külföldi és magyar nemzetközi jogász vitatta meg a többi között az emberi jogok és fegyveres konfliktusok szabályozásának aktuális kérdéseit.

Deli Gergely, az egyetem rektora megnyitóbeszédében kiemelte, hogy napjainkban az igazságszolgáltatás szerepe világszerte számtalan összetett kihívással néz szembe. Úgy látja, hogy a nemzetállamok és a nemzetközi szervezetek előtt álló kihívásokat a 21. században csak olyan szakemberek képesek átfogóan kezelni, akik mélyen ismerik az igazságszolgáltatás szerepét, tevékenységét és kihívásait. Hozzátette, hogy ez a konferencia bizonyítja azt az elkötelezettséget, hogy elősegítve az interdiszciplináris együttműködést, előmozdítsák az igazságszolgáltatás szélesebb összefüggésben való megértését.

Az egyetem rektora hangsúlyozta azt is, hogy a konferencia görcső alá veszi az alkotmánybírók kritikus szerepét, valamint az igazságszolgáltatással kapcsolatos kihívások globális perspektíváját is. Hozzátette, ezt tükrözi a Nemzeti Közszerzői Egyetem küldetése, amely szintén túlmutat a hagyományos határokon, kiemelve napjaink globális kihívásainak dinamikus és egymással összefüggő természetét. A konferencia témája illeszkedik a nemzetköziesítés és a tudományos műhely építésének céljaihoz.

Varga Réka, az ÁNTK dékánja felszólalásában kitért arra, hogy a konferencia résztvevői azért gyűltek össze,

Hurst Hannum,
a massachusettsi
Tufts Egyetem
professzora

hogy mélyrehatóan feltárják a világunk előtt álló legkritikusabb és legsürgetőbb problémákat. Mint mondta, ezek olyan témák, amelyek emberiségünk és a béke, az igazságosság és az emberi jogok globális törekvésének középpontjában állnak. „Ez a találkozó a tavaly megkezdett létfontosságú párbeszéd folytatása, és meggyőződésem, hogy jó úton halad afelé, hogy hagyománnyá váljon a Nemzeti Közszerzői Egyetemen” – hangsúlyozta Varga Réka. Megemlítette azt is beszédében, hogy az orosz–ukrán háború közelebb hozta az otthonokhoz a fegyveres konfliktusok rideg valóságát.

Az esemény nyolc szekcióból állt, amelyek mindegyike a fentebb említett átfogó téma különböző oldalaira világított rá, ideértve az emberi jogok megjelenését a fegyveres konfliktusokban, a nemzetközi humanitárius jog és az Emberi Jogok Európai Bíróságának szerepét, számos esettanulmányt bemutatva a világ minden tájáról.

Hurst Hannum, a massachusettsi Tufts Egyetem professzora, aki

a többi között tanított a Hongkongi Egyetemen, a Harvard Egyetemen, valamint tanácsadóként szolgált számos kormányközi és nem kormányzati szervezetnél, például az ENSZ Emberi Jogi Főbiztoságánál, az emberi jogok jövőjéről szólva felhívta a figyelmet, hogy vannak olyan államok, szervezetek, amelyeknek akciói sértik az emberi jogokat. Ugyanakkor nagyon sokan, magukat aktivistáknak, az emberi jogok szószólóinak tartók azzal, hogy periferikus problémákért állnak ki, elterelik a figyelmet az emberi jogi szempontból fontos kérdésekről.

Suller Zénó, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem doktoranduszhallgatója felszólalásában részletezte azokat a példákat, amelyek az elmúlt időszakban elgondolkodtatták a nemzetközi jogászokat, miszerint hogyan tudják érvényesíteni a nemzetközi jogot például egy veszélyesebb államban, vagy hogyan tudják felhívni a nemzetközi közösség figyelmét a lakosság tényleges védelmének érdekében, adott

esetben háborús konfliktusokban. A humanitárius beavatkozás történeti háttéréről is beszélt, mint mondta, a fogalomra először Nagy-Britannia hivatkozott, amikor beavatkoztak a görög függetlenségi háborúba a 19. század elején, utalva a keresztény lakosság elleni atrocitásokra. Felhívta a figyelmet, hogy sokat változtatott az emberi jogok érvényesítésének helyzetén az Egyesült Nemzetek Szervezete és Alapokmányának megalkotása, hozzájárva, hogy utóbbi nem a legjobb szabályozás, mert még mindig sok a kiskapu.

Lídia Papajannopúlu, a thesszaloniki Arisztotelész Egyetem doktoranduszhallgatója felszólalásában a véleménynyilvánítás szabadságáról és a dezinformációról beszélt. Úgy látja, fegyveres időkben a legveszélyesebb a szó, mert a szavak és eszmék minden országban megjelennek, tér- és időkorlátozás nélkül. Hozzátette: mára sokan hisznek különböző valóságokban, és láthatjuk, hogy a digitális média területe nincs erre felkészülve.

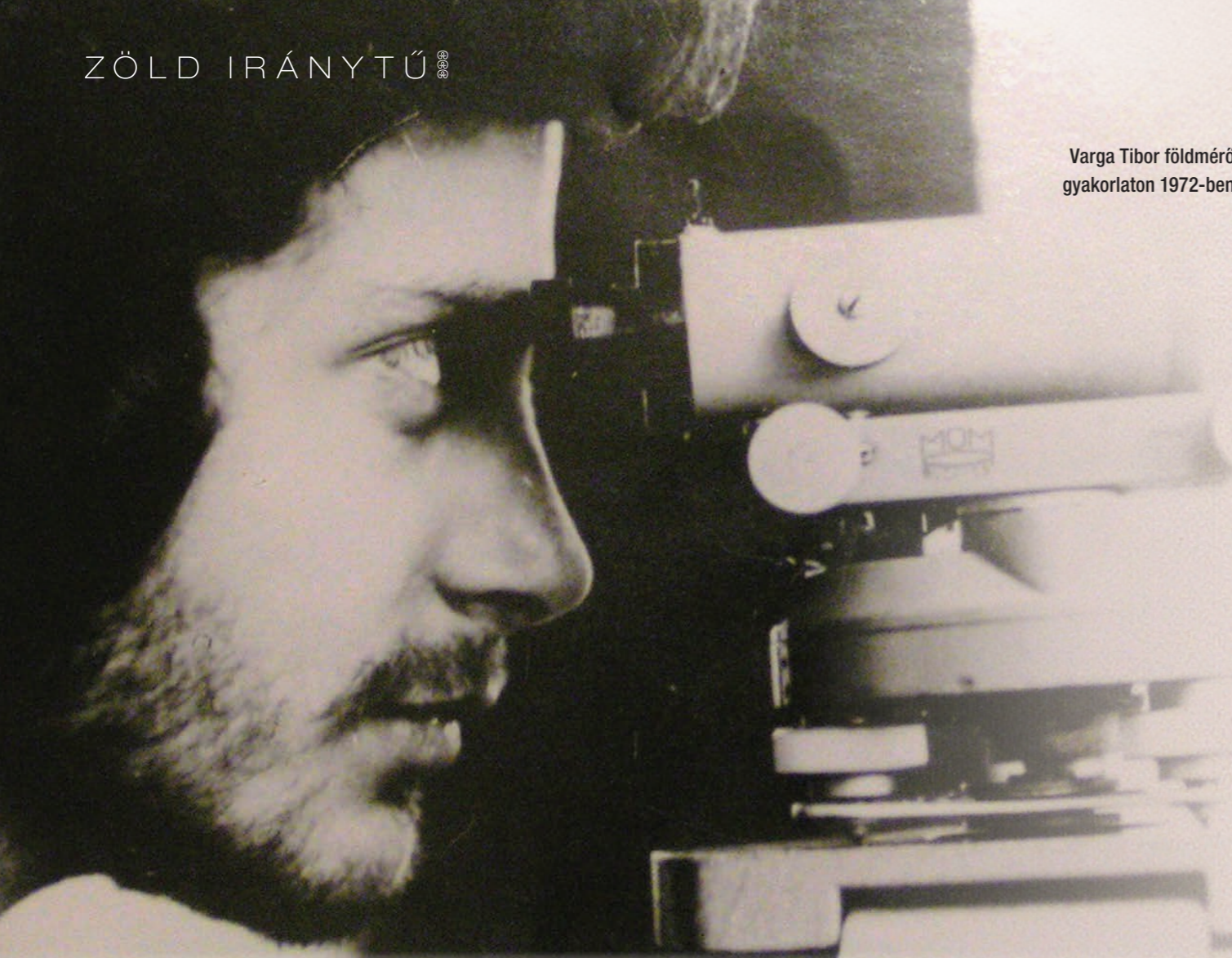
Vaibhavi Rane, az indiai Goa Egyetem oktatója a Védelmi Felelősség (R2P) jelentőségéről beszélt, vagyis arról, hogy az államoknak és az ENSZ-nek mennyiben állapítható meg a felelőssége, amennyiben a polgári lakosság veszélybe kerül egy adott államban.

A nemzetközi konferencián szó volt még egyebek mellett arról, hogy az emberi jogok hogyan érvényesülnek a tengeren, ennek milyen nehézségei és kihívásai vannak. Emellett kitértek a felszólalók arra is, hogy az új technológiák hogyan érvényesülnek a nemzetközi humanitárius jogban.

Szerző: Harangozó Éva

Fotó: Szilágyi Dénes

Varga Tibor földmérő
gyakorlaton 1972-ben

Bajáról San Diegóba a vízen keresztül vezet az út

Olvasmányélményei és a balatoni nyaralások hatására iratkozott be az akkor még főiskolaként működő bajai Vízgazdálkodási Karra, de már akkor vonzotta a nyugati világ. Sok minden nem úgy alakult az életében, ahogy tervezte, de mindez csak megerősítette benne azt, milyen fontos az emberiség számára a víz. A fél évszázada San Diegóban élő, de rendszeresen hazalátogató aranydiplomás magyar vízügyi mérnökkel, Varga Tiborral kalandos életéről beszélgettünk.

A II. világháborúban is részt vett hajóskapitány, Hegedűs Hubert *Dumán-tengeren* című műve, a Balaton mellett töltött nyarak és szülővárosában, Szombathelyen a víztorony melletti Gyöngyös patakon való csónakázás keltették fel érdeklődését a víz iránt – idézte fel emlékeit lapunknak Varga Tibor, az ötven éve az Egyesült Államokban élő vízügyi mérnök. Mivel Szombathelyen nem volt alkalma a vízről tanulni, gépíparos szakközépiskolában végzett, és már ott elsajátította

a műszaki rajz készítésének technikáját – emlékezett az aranydiplomás szakember, aki a Nemzeti Közszerződési Egyetem bajai Víz tudományi Karának jogelődjén, az akkor még a Budapesti Műszaki Egyetem főiskolaként működő Vízgazdálkodási Karán szerzett diplomát 1973-ban. Elmondta, hogy azért nem jelentkezett egyetemi képzésre, mert nem voltak túl jó jegyei, végül azonban a tíz legjobb felvételiző egyikének választották, és díjat is kapott. Kifejtette, hogy először a mezővízes képzést szeretne volna elvégezni, de mivel a szennyvízkezelésre és a vízellátásra nagyobb volt az igény abban az időben, az ezzel foglalkozó csoportban kapott helyet. Sok minden nem úgy alakult az életében, ahogy tervezte, de igyekezett kihasználni a lehetőségeket, majd ráébredt arra is, hogy a víz és az azzal kapcsolatos hivatás az egész világon létfontosságú mind a személyes, mind a társadalmi fennmaradás szempontjából – jelentette ki.

Az egyetemen nem foglalkozott a politikával, de igyekezett segíteni társait egy-egy problémás esetben, ezért felfigyeltek rá a KISZ-ben, és arra kérték, csatlakozzon – mondta Varga Tibor, aki saját bevallása szerint csak azért lépett be a szervezetbe, hogy az így könnyebben megszerezhető útlevelel Nyugatra mehessen. Ebben szerepet játszott az is,

hogy több helybeli fiatalról hallott, aki Jugoszlávián keresztül, vízi úton jutott el Olaszországba – tette hozzá. Kitért arra, hogy motorján egy barátjával már 1972-ben ellátogatott ahhoz a határ menti öbölhöz, amelyen keresztül át akartak szökni az olasz–jugoszláv határon. Társa nem akart várni a diploma megszerzéséig, és más útvonalat választott, ahol elfogták, és több napig volt börtönben, míg ő motorbalesetet szenvedett Rab szigetén, ám mivel egyikükre sem tudtak semmit rábizonyítani, a hatóságok elengedték őket. Hozzátette: egy évvel később, az államvizsga után már egyedül tért vissza, és éjjel 1,5 kilométert úszott egy gumimatracra a csomagjával, hogy Jugoszláviából a tengeröblön átúszva elérje az olasz partokat.

Ezt a távot egyébként idén nyáron ismét megtette úgy, hogy egy osztrák barátja és a családja kísérte motorcsónakon, de így korántsem volt olyan izgalmas, mint ötven évvel ezelőtt – fogalmazott. A szökés után az olaszországi munkanélküliség miatt inkább Németországba szeretett volna eljutni, ezért Triesztben vett egy vonatjegyet Münchenbe – mesélte a mérnök, akit az olasz határellenőrök továbbengedtek, az osztrákok nem ellenőriztek, a németek viszont leszállítottak, és visszatoloncoltak Salzburgba, ahol ötvenegy napot töltött a fogdában több

magyar társával együtt, akiket már korábban elfogtak. Felidézte azt is, hogy a börtönben éhségsztrájkba kezdett, amiről a diplomaátadója napján jelent meg cikk a helyi újságban. Úgy fogalmazott: nem félt, mert ismerte a saját korlátait, és az ottani orvossal is konzultált, az osztrák orvos pedig emberi módon bántak vele és rabtársaival, hoztak nekik gyümölcsöt és olvasnivalót, sőt, még németül is tanulhattak, és rendszeresen tornázhattak a cellájukban. Beszélt arról is, hogy szabadulása után még tíz napig volt karanténban, a traiskircheni menekülttáborból pedig végre értesítette a szüleit, akiknek nem szólt előre a szökéséről, mert a közeli osztrák határon gyakran történt tragédia. A családja azonban már kerestette a rendőrséggel, mivel két hónapja nem tudtak róla semmit – tette hozzá.

Ezután inkább Svédországba vagy Svájcba szeretett volna utazni, mert a vietnami háború miatt kezdetben nem akart az Egyesült Államokba menni, de egy Amerikában élő barátjának a családja felajánlotta, hogy támogatják, a karitás pedig megelőlegezte a repülőjegy árát, így jutott el 1974 májusában New Yorkba – részletezte Varga Tibor, aki akkor még egyáltalán nem beszélt angolul. Mivel fontosnak tartotta, hogy minél hamarabb és minél jobban megtanulja a nyelvet, nem lakást, hanem szobát bérelt, ahol amerikai volt a házigazda, akivel mindennap tudott gyakorolni – emelte ki. Beszámolt arról is, hogy először egy magyar tulajdonú forgácsoló üzemben dolgozott, ahol a középiskolában megszerzett tudását hasznosította, és az első Amerikában élő barátjának is Szombathelyről származott. Elmondta, hogy New Yorkból Los Angelesbe – ahova egy, a menekülttáborban megismert barátja hívta – költözött. Ott egy kivándorolt magyar szemorvos segítette, illetve egy ott született, magyar származású mérnök ajánlotta be az ottani víz- és elektromos művekhez, amely részt vett a munkanélküliek és a menekültek megsegítésére indított kormányprogramban – emelte ki. »

Mérőgyakorlaton a bajai Vízgazdálkodási Főiskola hallgatói, köztük Varga Tibor (j)

Tampa Bay, Florida, tengervíz-sótalanító látogatása 2004-ben (b); a San Diego-i San Vicente-gát és -víztározó bővítése 2012-ben (j)

Az akkor még nem a szakmájában dolgozó mérnök 1977-ben elnyert egy hathetes ösztöndíjat egy ausztriai nyári egyetemre, majd visszatérése után San Diegóba költözött, ahol három nap múlva kapott egy rajzoló állást egy építőmérnöki cégnél. Három évig a magánszektorban, majd két évig San Diego megyénél, végül 30 évig San Diego városának dolgozott. Feladatai közé tartozott egyebek mellett a csatornák kapacitásának meghatározása, a lakótelepek és lakóparkok vízhálózatának

tervezése, felújítása és bővítése, de a víztisztító művek üzemeltetésében és a gátak felügyeletében, illetve vizsgálatánál is irányító szerepet töltött be – részletezte. Mivel San Diego felsivatagos területen található, és fontos a vízellátás biztosítása, felkérték Kalifornia vízhelyzetének elemzésére, amiről előadást is tartott a San Diego-i egyetemen – idézte fel Varga Tibor. Hangsúlyozta: ennek hatására a környezetvédelmi szempontokat figyelembe véve több víztározót is építettek vagy bővítettek a régióban,

és kezdeményezték a felszíni, valamint a talajvíz szabályozását.

A mérnökök munkája az elméletre épül, amelyet meg kell tanulni, de mindent az adott hely sajátosságainak és a víz minőségének figyelembevételével kell megtervezni – mutatott rá a szakember. Felhívta a figyelmet arra, hogy az életben csak az lehet sikeres, aki felismeri a hiányosságait és a lehetőségeit is, hajlandó megvizsgálni és kipróbálni az új módszereket, illetve minden helyzetben kitartó. Szerinte a mérnökök számára ugyanolyan fontos a kitűnő kommunikációs készség és az emberierőforrás-menedzsment, mint a műszaki képzettség és a tapasztalat. Az ötven éve az Egyesült Államokban élő szakember 2012 óta nyugdíjas, nős, három gyermeke van, és reméli, hogy hamarosan megérkezik az unokák is. A szíve viszont rendszeresen visszahúzza Bajára, ahol még mindig otthon érzi magát, mert öt-tíz évente találkozik az évfolyamtársaival, most az aranydiplomáját is személyesen vette át. Magyarországra pedig majdnem minden évben hazalátogat, ezért soha nem volt honvágya.

Szerző: Szabó Réka Zsuzsanna

Fotó: Varga Tibor archív

A San Diego-i Víz és Csatorna Igazgatóság menedzsmentje, köztük Varga Tibor (álló sor, j)

Vízérték, fenntarthatóság, klímaadaptáció

A Magyar Víz- és Szennyvíztechnikai Szövetség a Planet kiállításon 2023. szeptember 28-án rendezte meg „egyetemi napját”, ahol az NKE Víz tudományi Kar is bemutatkozott. Az idei Planet kiállítás fókuszában az agrár-, élelmiszeripari értéklánc állt, így a VTK Programja a Vízérték, fenntarthatóság és klímaadaptáció: a víztudomány, a vízügyi képzések és a szemléletformálás lehetőségei címmel került megrendezésre.

A Program első részében motivációs felvételi tájékoztatót tartottunk középiskolások részére. Keve Gábor tanszékvezető bemutatta a Víz tudományi Kar mérnöki alapképzéseit, külön hangsúlyozva a bajai campus kiváló eszközparkját, laborlehetőségeit, továbbá az egyedülálló hallgatói szolgáltatásokat (színvonalas kollégium, széles körű sportlehetőségek, aktív hallgatói élet stb.). Az előadását egy kisfilm

is színesítette, amely többek között a Kar által üzemeltetett mérőhajót, továbbá a hidrológiai mérőgyakorlatoknak helyszínül szolgáló magyaregryei állomást is bemutatta. A hallgatóság (amely nagyrészt középiskolások korosztály volt) számottevő érdeklődéssel követte az előadást és a bemutatót, majd több kérdést is feltettek. A Víz tudományi Kar fontosnak tartja az építőmérnöki, környezetmérnöki alapképzéseikhez

az „utánpótlás-toborzást”, ehhez kiváló lehetőséget nyújtott a Planet 2023 kiállítás.

A Víz tudományi Kar Planet 2023 programjának második részében ismeretterjesztő, szemléletformáló előadásra került sor. Pálvölgyi Tamás nemzetközi és stratégiai dékánhelyettes Fenntarthatóság, éghajlatváltozás, vízbiztonság címmel tartott előadásában ismertette a globális változások főbb jegyeit, többek között a CO₂-kibocsátások világtérsegek közötti átrendeződését és a globális felmelegedés nemzetközi és magyarországi jellegzetességeit. Külön elemezte a vízigények és »

PLANET
BUDAPEST 2023

a vízkészletek közötti „ollót”, illetve bemutatta, melyek a tengerszint-emelkedéssel, a vízhiánnyal kapcsolatos tovaryűrűző konfliktusok. Kiemelte, hogy a „víz-klima-mezőgazdaság” kapcsolati rendszerben csak integrált és fenntartható megoldások segíthetik a konfliktusok megelőzését, illetve a kockázatok mérséklését. A klíma-migrációnak is fő hajtóereje a víz mint természeti erőforrás rendelkezésre állása, és a klímaváltozás megjelenési formáinak kb. 80%-a is a vizeken keresztül jelentkezik. Előadásának befejező részében a hazai aszályérülékenységgel, illetve a Duna–Tisza köze (Homokhátság) elsivatagosodásával kapcsolatos helyzetet elemezte, a hallgatóságot is bevonva.

A *Vízérték, fenntarthatóság és klímaadaptáció: a víztudomány, a vízügyi képzések és a szemléletformálás lehetőségei* VTK-s program befejező részében panelbeszélgetésre került sor. A panelbeszélgetésen Tamás Enikő Anna docens, Bogárdi János professzor, Keve Gábor tanszékvezető és Pálvölgyi Tamás nemzetközi és stratégiai dékánhelyettes vett részt, a beszélgetést Balatonyi László adjunktus, az Országos Vízügyi Főigazgatóság osztályvezetője moderálta. A kerekasztal-beszélgetés egy fontos következtetése a többoldalú

A Planet 2023 egyik kiállítóterme

vízügyi dialógus megerősítése volt. Mind a globális, mind a helyi – vizekhez is kapcsolódó – biztonsági kihívások csak akkor kezelhetők sikeresen, ha az érintett szereplők

transzparens párbeszédet folytatnak. E párbeszéd társadalmi „kiterjesztése” a tudásátadás és a szemléletformálás, amely területen számottevő eredményei vannak az NKE Víztudományi Karának. Különös fontosságúak az ENSZ fenntartható fejlődési céljaival, illetve a fenntarthatósági átmenettel kapcsolatos példaértékű intézményi megoldások. E téren egyetemünkön konkrét fejleményről adhatunk számot: 2022 őszén jött létre a Környezeti Fenntarthatósági Intézet, amelynek megalapításában a Víztudományi Kar is közreműködött. Az Intézet dolgozza ki és gondozza az NKE fenntarthatósági stratégiáját, továbbá számos rendezvény, konferencia, műhelyvita házigazdája.

A Víztudományi Kar Planet 2023 programjának fő tanulsága, hogy érdemes a Nemzeti Közszoigalati

Egyetemnek a Planet kiállításokon megjelennie. A Planet a fenntarthatóság ügyének legnagyobb hazai rendezvénye, így – a „saját” konferencián kívül – megfelelő lehetőséget teremt a kiállítókkal, a vízipar és víztudományok képviselőivel, valamint a fenntarthatósági tanácsadókkal való közvetlen kapcsolatfelvétellel. Szintén fontos hozadéka a Planet kiállításnak, hogy ideális teret ad az egyetem „harmadik missziójának” kiteljesítésére. Ennek keretében az ismeretterjesztés révén a társadalmi kapcsolatok partnerségi alapú megerősítése is lehetővé válik, továbbá párbeszéd alakul ki a „vízérték” témakörében. Várjuk a következő Planet kiállítást!

Szerző: Pálvölgyi Tamás dékánhelyettes,

Víztudományi Kar,

Nagy Andrea

Fotó: Planet 2023, VTK

Keve Gábor tanszékvezető motivációs felvételi tájékoztatót tart az érdeklődők számára

A Planet kiállításról

A Planet Budapest Közép-Európa egyedülálló fenntarthatósági rendezvénye, amely a társadalom és a gazdaság széles rétegeit szólítja meg, és felhívja a figyelmet a fenntarthatósági fordulat fontosságára, valamint a klímaváltozás hatásaira. A Planet Budapest 2023 nemzetközi szinten is kiemelkedő, a fenntarthatóság témáját újszerűen feldolgozó, a legújabb megoldásokat közérthetően bemutató rendezvény, amely szakmai, üzleti, közönség- és edukációs programokból áll. Az esemény egyszerre több generációhoz szól, hidat képezve köztük, és kortól függetlenül kínál gyakorlati, kézzelfogható megoldásokat a fenntarthatóság iránt érdeklődő, vagy azzal csak épp ismerkedő közönség számára.

Planet Expo – Fenntarthatósági kiállítás

Fenntarthatósággal és zöld innovációval foglalkozó kiállítás, amely a fenntarthatósági célok megvalósításában élenjáró, konkrét megoldásokat felvonultató vállalatok képviselői kapnak bemutatkozási lehetőséget üzleti partnereik és a nagyközönség előtt.

Heroes of the Future – Élményprogram a fenntarthatóságról fiataloknak

A Heroes of the Future a fiatalabb generációk fenntarthatósággal kapcsolatos oktatását megcélzó élményközpontú kalandjáték. Interaktív játékokkal és élő szereplős színházi elemekkel, magával ragadó látványvilággal és díszletekkel építkezve mesél el egy történetet a bolygónk lehetséges jövőjéről, és nyitja meg a diákok előtt az ennek befolyásolására vonatkozó aktuális kérdéseket. Az elsősorban felső tagozatos diákokat, osztályközösségeket megszólító edukációs programban a fenntarthatóságra, az összefüggések felismerésére és az egyéni felelősségvállalásra tanítjuk a látogatókat.

Your Planet – Interaktív közönségprogram a fenntarthatóságról

A nemzetközi szintű hazai kreatív és tudományos szakemberek által fejlesztett élményprogramon a látogatók betekintést nyerhetnek a fenntartható jövő mindennapjaiba. A Your Planet egy szórakoztató, informatív és elgondolkodtató kiállítás, ahol a látogatók látványos installációk segítségével tapasztalhatják és érthetik meg, hogy mi a fenntarthatóság, mit tehetnek azért egyénileg és közösen, hogy gyermekeinknek egy élhetőbb bolygót hagyjunk hátra.

(forrás: <https://planetbudapest.hu/>)

Tudomány

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem tudományos platformja évek óta egyre közkedveltebb nem csupán az egyetemi polgárok, kutatók, hanem a hazai sajtó körében is. Tudományos blogok, izgalmas podcastek és a jövőben már számos angol nyelvű tartalom is várja a közszolgálat és határterületei iránt érdeklődőket a Ludovika.hu portálon. Kovács Lilla főszerkesztővel beszélgettünk.

- Az NKE saját egyetemi honlapján rengeteg információval találkozhatnak az érdeklődők, mégis sok tartalom nem itt, hanem egy különálló portálon érhető el. Mi hívta életre a Ludovika.hu-t?

A portált azzal a céllal hozta létre az NKE 2020-ban, hogy izgalmas, tudományos és fontos közpolitikai kérdéseket közérthetően mutassunk be a modern tudománykommunikáció eszközeivel, különböző műfajok együttes használatával és a digitális tartalomfogyasztás trendjeihez illeszkedő kiadási politikával. A tudományos és közpolitikai blogok és ismeretterjesztő magazin mellett folyóiratokból és szakkönyvekből álló minőségi kiadvány-portfólió építése kezdődött el a platform elindításával akkor még a Ludovika Egyetemi Kiadó gondozásában. Ma már a platform a kiadóval együttműködésben a Kommunikációs és Program Igazgatóság kezében van, de a cél nem változott: a Nemzeti

mindenkinek!

Közszolgálati Egyetem oktatás-kutatási tevékenységére építve, az egyetem tudománykommunikációját segítve végzi a tudományos ismeretterjesztő tevékenységét.

- A portál blogtere lefedi az NKE-n működő kutatóintézetek portfólióját. A Blogtér elsősorban az NKE kutatóintézetei által vezetett, valamint munkatársai által jegyzett blogoknak biztosít megjelenést, és így lehetőséget a tudományos és fontos közpolitikai kérdések magas szakmai színvonalú, ugyanakkor közérthető nyelven történő bemutatására.

A posztok célja, hogy az érdeklődők szélesebb köréhez is eljutva gazdagítsák a társadalmi párbeszédet. A blogokat alapvetően nyitottként kezeltük, hogy ne csak kizárólag az egyetem oktatóinak és kutatóinak, hanem szélesebb körű tudományos diskurzusnak, vitáknak a fóruma is legyen, de jelenleg az NKE kutatói blogoknak leginkább egyebek mellett a társadalom, a gazdaság, a kormányzás, a környezet, a technológia és a geopolitika aktuális kérdéseiről.

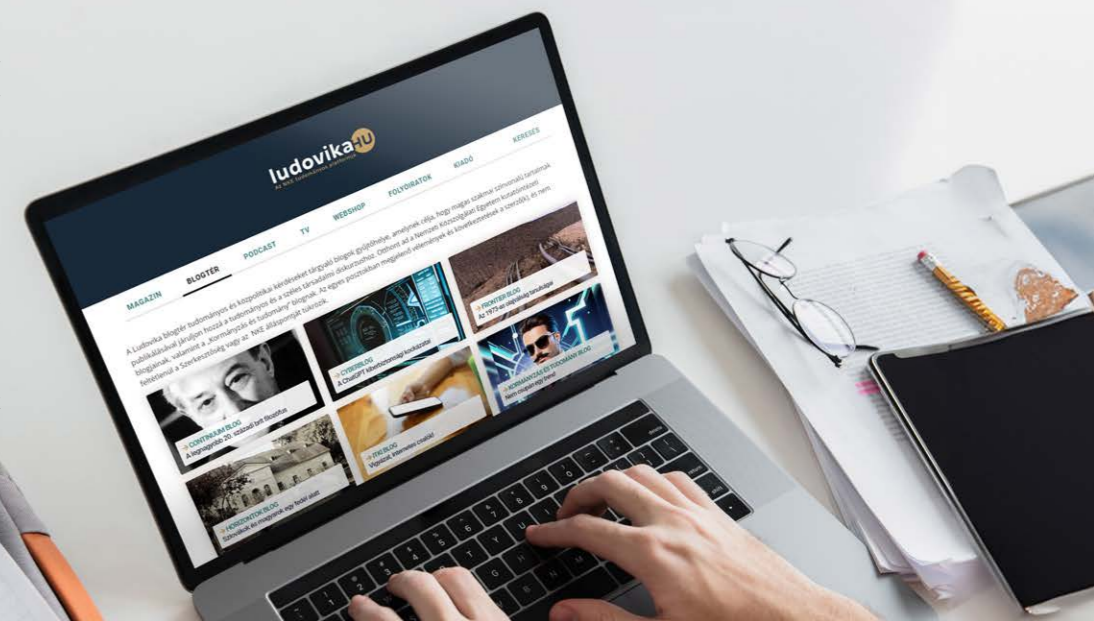
Jelenleg tizenhárom remekül működő blog található a Blogtérben. A legaktívabb a minden reggel új írással jelentkező Öt Perc Európa Blog, amely az Európa Stratégia Kutatóintézet blogja Európa hétköznapjairól. Szintén rendszeresen, legalább hetente egyszer jelentkezik új írással a Ludecon Blog. A Gazdaság és Versenyképesség Kutatóintézet blogjának fókuszában a magyar gazdaságot érintő vállalati, gazdaságpolitikai és világgazdasági témák állnak. A Közép-Európa Kutatóintézet Horizontok

Blogjának szerzői szintén nagyszerű munkát végeznek, bejegyzéseik célja a magyar érdeklődők látóhatárának kiterjesztése a közép-európai térségre olyan hírek és ismeretek közvetítésével, amelyek nem mindig kerülnek be a magyar nyelvű nyilvánosságba. Szintén nagyon érdekes rápillantani az Információs Társadalom Kutatóintézet ITKI Blogjának bejegyzéseire, amelyek a digitális technológiák, az online platformok és a mesterséges intelligencia emberre, társadalomra és demokráciára gyakorolt hatásairól és szabályozási kérdéseiről szólnak.

A Kiberbiztonsági Kutatóintézet Cyberblogjának az a célja, hogy rendszeresen bemutassa azokat a megoldásokat, amelyeket az intézet szakemberei és az egyetem e területen tanuló hallgatói az információbiztonság, a kiberbűnözés, a kiberhadviselés, a kibervédelem, valamint a kapcsolódó infotechnológiai kutatások és biztonsági kihívások kezelésére javasolnak. Az Amerika Kutatóintézet Frontier Blogja az Egyesült Államok aktuális bel- és külpolitikai, jogi és gazdasági kérdéseit tárgyalja.

A Continuum Blog, a Molnár Tamás Kutatóintézet blogja a 19. és 20. század elsősorban magyar és nemzetközi történeteivel, eszméivel és társadalmi folyamataival kapcsolatos kutatási eredményekről szól. Szellem- és eszmetörténet a fő profiljuk, amely kiegészül szubjektív visszaemlékezésekkel és történetekkel is. A Stratégiai Tanulmányok Intézetének blogja, a Messzelátó Blog az intézet hallgatóinak kreativitását is használva a nemzet, a régió és Európa számukra legfontosabb kérdéseiről jelentet meg rendszeresen friss írásokat. Végül, de nem utolsósorban a Politika- és Államelméleti Kutatóintézet blogja, a PÁK Blog a nemzetközi politikatudományi folyóiratok újdonságairól és nemrég megjelent idegen nyelvű politikaelméleti szakkönyvekről szól.

- Itt még nem ért véget a sor, később is folyamatosan bővül a blog-portfólió. Igen, például a Vallás és Társadalom Bloggal, amelynek célja, hogy a vallás és a társadalom területét megismertesse, illetve az e területen kutatók és oktatók tudományos és ismeretterjesztő igényű írásait megjelentesse, »

de viszonylag új blognak számít az Innováció & Technológia Blog is, amelyet az Innovációs és Technológiai Iroda munkatársai írnak, akiknek elsőrendű feladata az egyetemi innovációs tevékenységek támogatása. Legutóbb a Közjogi Megálló Blog csatlakozott a felületre, amelynek célja, hogy az ÁNTK szakemberei segítségével aktualitással bíró közjogi kérdéseket tárgyaljon, valamint hogy közelebb hozza a komplex jogterületet az olvasóhoz.

● **A Kormányzás és Tudomány Blogon az egyetem valamennyi oktatója és kutatója előtt nyitva áll a lehetőség, hogy publikáljon.**

Ez a független tudományos blog közpolitikai és társadalomtudományi kérdésekkel foglalkozik, és rendszeresen nyilvánosságra hozza a tudományterületükön elismert egyetemi szakemberek írásait.

● **A Blogtér mellett a Magazin rovat is fontos eleme az oldalnak.**

Ez egy klasszikus, olvasmányos eleme a portálnak, öt rovattal, amelyekben elsősorban szerkesztőség által készített cikkek szerepelnek.

A felületen kutatói portrék, megjelenés előtt álló, illetve frissen megjelenő kiadványok, tudományos cikkek előzetes bemutatói olvashatók, illetve az

NKE szervezésében zajló tudományos konferenciák vagy NKE-kutatók nemzetközi konferencia-részvételének szakmai háttérét dolgozza fel. Az Aula rovat leginkább a közbeszéd részét képező, aktuális témákra fókuszál szakértői interjúk és háttércikkek formájában. Az Előadó rovat ad helyet az NKE-n zajló tudományos eseményekről, konferenciákról, workshopokról, előadásokról szóló beszámolóknak. A Műhely rovat az egyetemen zajló kutatásoké, a Katedra rovatban pedig az egyetem oktatóinak, kutatóinak életpályájáról olvashatnak az érdeklődők. A Magazinban rendszeresen ajánljuk a Ludovika Egyetemi Kiadó által megjelentetett könyveket is.

● **Mivel lehet ösztönözni a kutatókat, hogy a portálon jelentessék meg írásaikat?**

A Magazin felületén megjelent írások hivatalos publikációnak számítanak, azaz ezek a közlések beküldhetők a Magyar Tudományos Művek Tárába (MTMT). Éppen ezért számíthat a Magazin felülete a doktoranduszok és a fiatal kutatók érdeklődésére.

● **Néhány éve podcastkészítésbe fogtak.**

A podcast, a nagy hagyományokkal bíró újságírói műfaj, az interjú felélesztése modern köntösben. Sajátossága, hogy más tevékenység végzése közben is fogyasztható, élvezhető, így azt gondoljuk, az egyetem tudományos eredményeit még szélesebb körnek tudjuk így eljuttatni, mint az írott tartalmakkal. Szerdánként jelentkező adásainkban az NKE szakértőit, kutatóit kérdezzük aktuális

társadalmi-gazdasági-közéleti kérdésekről. Hova fejlődhet a mesterséges intelligencia? Hogyan lehet pályakezdeként elindulni a közigazgatásban? Megállítható-e vizeink szennyezése, és lesz-e elegendő ivóvizünk középtávon? Kell-e félnünk a robotoktól? Kik és miért zárták börtönbe a rockereket a szocializmusban? Hol a nők helye a 21. században? Látszik, hogy széles a merítés; igyekszünk sokféle témáról, érdekesen szólni.

● **Milyen látogatottsággal bír a Ludovika.hu?**

A portálon ebben a pillanatban 2416 közzétett bejegyzés található. Havonta a több mint kétezer látogató átlagosan 5-6 ezer oldalt keres fel a felületen, ezek közül nagyon sokan keresik a tematikus blogbejegyzéseket. Az amerikai politika, a kiberbiztonsággal kapcsolatos kérdések vagy az aktuális európai politika értelemszerűen vonzza az olvasókat. A Magazinban nagyon nagy népszerűségnek örvendenek az oktatói-kutatói portrék.

● **A hazai sajtó is felfedezte már a portált?**

Tartalmaink rendszeresen eljutnak nagy elérésű internetes oldalak, így az Index, a blog.hu, a Mandiner, a Magyar Nemzet vagy akár az IT Café oldalaira is.

● **A tudományos élet nemzetközi nyelve az angol. Tervben van idegen nyelvű aloldal indítása?**

Az oldalon elsősorban a kutatóintézeteknek, illetve az általuk Budapestre csábított nemzetközi szakembereknek a jóvoltából már eddig is szerepeltek angol nyelvű, az angolul olvasó érdeklődőknek írt tartalmak, elemzések és interjúk, de épp most zajlik a portál angol nyelvű változatának fejlesztése, így reményeink szerint 2024-től a jelenleginél strukturáltabb formában is elérhetők lesznek az angol nyelvű tartalmaink.

Szerző: Szilágyi Dénes

Fotó: Kovács Lilla archív

Az MNB júniusban közzétett jelentése elég komoly növekedésről számol be a pénzforgalomban bekövetkezett csalásokról.

A rossz hír az ügyfeleknek az, hogy a kétlépcsős azonosítás elterjedésével a csalók a pszichológiai manipuláció és az adathalászat módszerére tértek át, és az ezzel kicsalt pénzeket a bankok jellemzően nem térítik meg – mert súlyos gondatlanságnak tekintik. Némi reményre csak a ritka, de létező békéltetői és bírósági eljárások eredménye adhat okot.

Meghívást kaptam az RTL Klub Reggeli műsorába, ahol az internetes csalások volt a téma. Mivel ezekre a beszélgetésekre mindig készülök egy kicsit, gondoltam, két dolognak utánanézek. Az egyik, hogy valóban növekedett-e az internetes csalások száma, és mik a tipikus esetei ennek a bűncselekménytípusnak, a másik, hogy – mivel az elkövetőket elég ritkán csípi el, és ha el is fogják őket, az ellopott pénzt lényegében soha nem lehet visszaszerezni tőlük – mekkora esélye van egy átlagpolgárnak a banktól valamiféle kompenzációt kapni, azaz legalább a pénz egy részét visszaszerezni.

Ami az összes ilyen bűncselekmény számát illeti, valószínűleg évi több tízezerről

Vigyázat, internetes csalók!

beszélünk, de hogy ez pontosan mennyi, nehéz megmondani. A rendőrség által működtetett honlap szerint 2018. II. félévétől kezdődően 17 877 (feljelentésig eljutott) internetes csalást (információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás, Btk. 375. §) követtek el, de ebben nincsenek benne például a társkereső oldalakon elkövetett csalások, ugyanis azok a hagyományos csalás fogalma (Btk. 373. §) alá tartoznak. Mindenesetre ami a legfeltűnőbb, és amiről a műsorban is beszélünk, azok az ún. *pénzforgalmi visszaélések* (bankkártyával és utalással kapcsolatos, illetve internetbanki csalások), amelyekről szerencsére az MNB Fizetési rendszer jelentéséből megbízható információkat kaphatunk. A 2022-es számokat az MNB júniusban tette közzé. A jelentés szerint mind a bankkártyával összefüggő csalások száma, mind a velük okozott kár volumene jelentősen, több mint 70 százalékkal megnőtt, annak ellenére, hogy a kétlépcsős azonosítás (azaz nem lehet szimplán a bankkártyaszámmal és a CVC-kóddal vásárolni, mobilos megerősítés kell) bevezetése után mindenki abban reménykedett, hogy a trend ezzel épp ellentétes lesz.

A jelentés a magyarázatot is megadja: a kétlépcsős azonosításhoz a csalók is alkalmazkodtak, és pszichológiai manipulációval, legtöbbször telefonon csalják ki a bankkártyaadatokat. Ez azért is hatalmas probléma, mert a telefonon kicsalt adatok esetén a bankok legtöbbször ezt súlyos gondatlanságnak tekintik, és nem fizetnek kompenzációt. Erről lentebb részletesen is beszélünk.

Még drámaibb a helyzet a nem kártyához kötődő csalások esetén. Itt a darabszám a 6000-et, az érték pedig csaknem a 10 milliárd forintot is elérte.

A jelentés hangsúlyozza, hogy a teljes internetes pénzforgalomhoz képest ez milyen elenyésző szám (a teljes forgalom kevesebb mint egy tízezrede), azonban az én tapasztalatom szerint a hétköznapi emberek sokkal rosszabbnak érzékelik ezt a jelenséget.

Ez talán azzal is összefügg, hogy a csalás alatt az egyszerű polgár nemcsak a bankkártya- és internetbankos csalást érti, hanem a webboltokkal, webes szolgáltatásokkal kapcsolatos csalásokat is. Ugyanakkor ezeket a „*kamu webbolthoz*” kapcsolódó „*lehúzásokat*” az érintettek sokszor fel sem jelentik. Másképp mondva: itt óriási a látencia, azaz a napvilágra nem került, rejtetten maradt kisebb csalások száma. Emiatt lehetséges, hogy lényegében nincsen ember, akinek ne lenne az ismeretségi körében egy-két károsult, és ezzel én is így vagyok: egy közeli ismerősömet egy, a Google találati listáján előkelő helyen szereplő kamu webbolt verte át egy kecsesgetető ajánlattal. Szerencsére a kár „csak” 40 000 forint volt, és a kártyáját is »

időben le tudta tiltani. És természetesen nem tett feljelentést.

A másik meglepetés számomra az volt, hogy milyen káosz és mellébeszélés uralja a második témát, azt, hogy mikor is kaphat kompenzációt a banktól az ügyfél az internetes csalások esetén. Fentebb említettem, hogy a pszichológiai manipulációra épülő csalásokat a bank nem kompenzálja. Bankkártyacsalások esetén a károk (kártyabirtokosra terhelt veszteség) 2021-ről 2022-re lényegében megduplázódtak. Az előző évi jelentésben látszik, hogy korábban is ugyanez történt, ez tehát évről évre növekszik. A helyzet a nem kártyás csalások esetén ugyanez. Erről nem közölt a jelentés statisztikát, de az adathalász e-mailekkel vagy telefonnal hamis oldalra irányított, és ott az azonosító adatokat megszerző csalások esetén tudni lehet, hogy a bankok elzárkóznak a fizetéstől, ezt az esetkört szigorúan ki is zárják az üzletszabályzataikban.

Mégis olykor azt halljuk, hogy a bank kifizette a kárt. Felmerül a kérdés, hogy mi dönti el, hogy a bank fizet-e kompenzációt. Elsősorban az üzletszabályzat, de ez nem lehet ellentétes a jogszabályokkal. Ezt a kérdést pedig egy nagyon technikai jellegű jogszabály, a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény rendezzi, és mind a Pénzügyi Békéltető Testület (PBT – amelynél első körben panaszkodni lehet ilyen ügyekben, ha a bank nem fizet), mind a bíróságok végső fokon ennek a jogszabálynak a 40. § környékén található szabályait alkalmazzák. Ezek lényege az, hogy az ügyfélnek a „személyes hitelesítési adatai biztonságban tartása érdekében az adott helyzetben általában elvárható magatartást” kell tanúsítania (40. §), a gyanús tranzakciók esetén pedig a banknak kell bizonyítania, hogy a „kifogásolt fizetési

műveletet a fizető fél jóváhagyta”. Azaz a banknak különös gondossággal kell arra figyelnie, hogy a tranzakciót az ügyfél, és tényleg az ügyfél hagyta jóvá (43. §). Ha jóvá nem hagyott művelet miatt érte kár az ügyfelet, a bank köteles megtéríteni a művelet összegét és a megterhelés előtti állapotot helyreállítani (44. §).

Ha belekukkantunk néhány PBT-döntésbe, azt láthatjuk, hogy a testület változatos módszerekkel kicsalt pénzeket javasolt visszaadni. Azért csak javasolta, mert a legtöbb ilyen döntés nem kötelező a bankra, de kötelezővé válik, ha a bank az ügyet elviszi a bíróságra. Az első ügyben egy kriptovalutával kereskedő „bróker” telepített némi „kábitás” után egy távoli karbantartást lehetővé tevő szoftvert a károsult telefonjára, a második esetben egy „bankbiztonsági adategyeztetésnek” álcázott adathalász e-mailben található linkre kattintva adta meg a szerencsétlen ügyfél az adatait, a harmadikban pedig egy álláskereső ügyfelet tévesztett meg egy „munkáltató” azzal, hogy letöltetett vele egy alkalmazást, majd a kétlépcsős azonosításhoz használt telefonszámát, és napi limitjét is módosítva azonnal ellopott tőle több mint 3 millió forintot. Mindhárom esetben az ügyfélnek kedvező ajánlás született.

Ezeknek az ügyeknek a sorsát nem ismerjük, de néhány másikat, amelyekben a PBT szintén az ügyfeleknek kedvező ajánlást hozott, nyomon tudjuk követni a bíróságon is. Ezekben az ügyekben egyébként a bankok perlik be a PBT-t az ügyfél javára szóló „ajánlás” miatt. Például abban a perben, amelynek alapja egy adathalász e-mail volt, és amellyel a számlatulajdonos tudtán kívül aktiválták az internetbankját (tehát előtte nem is használt ilyet).

Az ügyben a bíróság megerősítette a PBT azon megállapítását, hogy a bank „nem bizonyította kétséget kizáróan, hogy a kérelmező a kifogásolt fizetési műveletet jóváhagyta”, illetve hogy „[a] személyes biztonsági elemek használata mellett megadott és jóváhagyott fizetési művelet önmagában nem bizonyítja kétséget kizáróan az ügyfél szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartását, mert a személyes biztonsági elemekhez illetéktelen személy a számlatulajdonos szándékos, vagy súlyosan gondatlan magatartása nélkül is hozzájuthat”. Nem lehet azt mondani, hogy a bíróságokon hemzsegnék az ilyen ügyek, de abban a néhányban (tucatnyi), amelyet fel lehet lelteni, a PBT-döntésekhez hasonlóan rendre az ügyfelek javára döntenek. Például egy külföldön, kerékszerelés közben az autó hátsó üléséről ellopott bankkártyával való visszaélés esetében volt kérdés, hogy az ügyfél súlyosan gondatlanul járt-e el. A bank üzletszabályzata szerint az ilyen esetekben is az ügyfél a felelős, de a bíróság itt egyenesen megsemmisítette (tisztességtelennek minősítve azt) ezt az üzletszabályzat-rendelkezést. Úgy tűnik tehát, van esély arra, hogy amennyiben bizonyítható, hogy az ügyfél nem csinált valami ordító butaságot, a bank visszafizesse az összeget, de ehhez igen nagy állóképesség kell: panaszt kell tenni a PBT-nél, és úgy tűnik, ki kell várni a per végét is. Ezek után csak azt a következtetést tudom levonni, hogy a legjobb talán az lenne, hogy akár a pénzforgalmi törvény módosításával, akár egy kúriai döntéssel valaki világosan kimondaná, hogy ilyen esetekben mikor kaphatja vissza az ügyfél a pénzét, és mikor nem.

Szerző: Zódi Zsolt
tudományos főmunkatárs, NKE
Információs Társadalom Kutatóintézet

Új kötet a társadalmat, jogot felforgató technológiákról

Korunk társadalmát információs társadalomnak szokás nevezni. A kifejezés abban a tekintetben jól ragadja meg a társadalmi-gazdasági folyamatok ismertetőjegyét, hogy egyéni és közösségi életünkben meghatározó szerepet játszik a rendelkezésre álló információk bősége, amelyet a digitalizáció termel.

Török Bernát – Zódi Zsolt (szerk.): Digitalizálódó társadalom. Tanulmányok az új technológiák társadalmi-jogi hatásairól. Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó, 2023.

Újabb és újabb technológiákkal és eszközökkel rögzítik a platformok a nagyvilág, illetve személyes szféránk valamennyi részletét digitalizált adat formájában, hogy aztán e rögzített adatokat rendszerezze és felhasználják. „Felforgató technológiák” – jó ideje érezhető, hogy ezek az újdonságok nem csupán lehatárolható részterületeken hozhatnak majd változást, hanem egész struktúrákat törölhetnek el vagy írhatnak át úgy, hogy az, ami a korábbi működési mechanizmusok helyén létrejön, radikálisan új kérdéseket vet föl. Ennek már most tanúi vagyunk: a hasznélvezői és az elszenvedői egyszerre. Az NKE Információs Társadalom Kutatóintézetének legújabb tanulmánykötete e digitalizálódás kiemelt területeit vizsgálja. A húsz felkért szerző tizenhét tanulmánya ezúttal a legújabb technológiák társadalmi aspektusára fókuszál, és azt kutatja, milyen hatásokkal jár a digitalizáció társadalmi életünk értékeire, szabályozási megoldásaira.

A kötet első része a digitalizációnak az állam működésére gyakorolt egyes hatásaival foglalkozik.

A második rész a társadalom digitális átalakulásának kulcsszereplőire, az online platformokra fókuszál. A könyv befejező része pedig a digitalizáció kulcselemét és a szabályozási erőfeszítések egyik központi tárgyát, az adatot állítja a középpontba. Azt a kérdést, hogy az adatokhoz való jogi hozzáállásunk kiegészítésekre szorulhat, a kötet korábbi írásai is felvetik, a harmadik rész tanulmányai azonban kifejezetten olyan témákat érintenek, amelyek az adatokat érintő szabályozások legaktuálisabb problémái közé tartoznak.

Miben hoz előrelépést a digitalizáció, hogyan mozdítja elő például demokratikus céljainkat? Milyen új megoldásokkal kell biztosítanunk értékeink további érvényesülését a megváltozott környezetben? Mit kell esetleg elengednünk eddigi gondolkodásunkból? Hol van szükség új szemléletmódra ahhoz, hogy eddigi társadalmi eredményeinket megtartsuk? A kötet szakértő, de a téma iránt egyelőre csak érdeklődő olvasói is főként ezekre a kérdésekre találhatják meg a választ az új tanulmánykötetben.

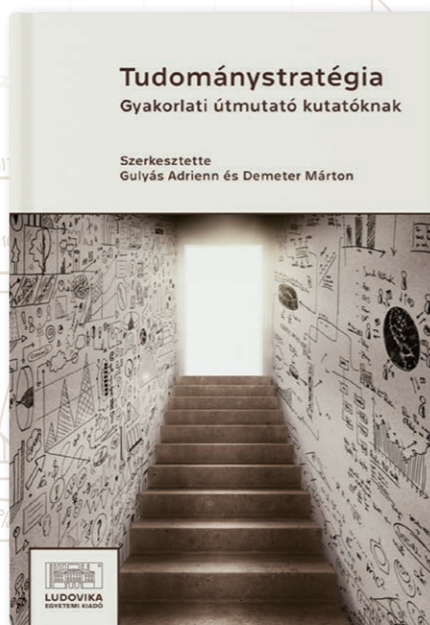
Szerző: Sarnyai Tibor

A kutatástervezéstől a nemzetközi láthatóságig

Az egyre inkább versengő akadémiai világban nélkülözhetetlenek az egyénre szabott, ám akár általánosan is érvényes tudást magukba foglaló tudománystratégiák, amelyek évekre, sőt évtizedekre meghatározhatják egy-egy akadémiai életút minőségét, sikerét.

A Tudománystratégia című új tanulmánykötet célja, hogy e nehézségekkel teli úton segítse eligazodni a kutatókat.

Mi a tudománystratégia? – teszik fel rögtön a kötet elején a kérdést a szerkesztők. Szerintük e felvetés, bár kevésbé régi, és minden bizonnyal kevesebbet érint, mint az élet értelmére vagy a világ eredetére vonatkozó társai, megválaszolása mégsem könnyebb, mint a klasszikus filozófiai kérdéseké. Tudománystratégiával – legalábbis a szerkesztők tudomása szerint – eddig nem nagyon foglalkoztak összefoglaló jelleggel diszciplináris szinten, noha természetesen számtalan tudománystratégiai célt fogalmaztak már meg nemcsak tudományos intézmények (egyetemek, kutatóintézetek), de más, akár országos vagy nemzetközi szervezetek is. Tudománystratégiáról tehát egészen különböző szinteken lehet beszélni, a kötet viszont a legegyszerűbb szinttel foglalkozik, ugyanis az egyéni kutatók számára kínál tudománystratégiai tippeket.

A kötet hét szerzője, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Tudománystratégiai Osztályának munkatársai, maguk is aktív kutatók. Összeköti őket az a közös feladat, hogy egyéni kutatásaikon és szakmai

előmenetelükön túl az egyetemünkön dolgozó kutatókat és kutatócsoportokat támogassák abban, hogy kutatásaikat magas presztízsű nemzetközi kiadványokban tudják megjelentetni, ezzel tovább növelve mind az NKE, mind saját kutatói profiljuk nemzetközi láthatóságát. Munkahelyük küldetésével összhangban a kötet írásakor a szerzők sok gyakorlati példával és esettanulmánnyal igyekeztek rávilágítani, hogyan találjon egy fiatal kutató a témájához illő folyóiratot, a rangos nemzetközi szakfolyóiratok milyen nyelvi, tartalmi, logikai elvárásokat támasztanak vele szemben, milyen módszertant alkalmazzon a kutatásához, hogyan ütemezze a kutatási projektjeit, vagy miként tervezze előre a tudományos karrierjét.

A szerzők reményei szerint az egyes fejezetekben ismertetett jó gyakorlatok beépülnek majd az olvasók személyes tudománystratégiájába, és hozzásegítik őket, hogy szakmai álmaikat hatékonyan, kerülőutak nélkül valósítsák meg.

Szerző: Sarnyai Tibor

Gulyás Adrienn – Demeter Márton (szerk.):
Tudománystratégia.
Gyakorlati útmutató kutatóknak.
Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó, 2023.

IMPRESSZUM • **bonum publicum** a Nemzeti Közszolgálati Egyetem magazinja • ISSN 2064-5015 • XI. évfolyam 7. szám • Felelős kiadó: Nemzeti Közszolgálati Egyetem

• A kiadásért felel: Deli Gergely rektor • Főszerkesztő: Szilágyi Dénes, e-mail: bonum.publicum@uni-nke.hu • Tervezőszerkesztő: Tóth Zoltán • Olvasószerkesztő: Kutas Éva

• Újságírók: Harangozó Éva, Kovács Lilla, Páhy Anna, Sallai Zsófia, Sarnyai Tibor, Szabó Réka Zsuzsanna • Címlapfotó: Szilágyi Dénes

• Stockfotó: Depositphoto • A szerkesztőség címe: NKE Tóparti épület 108 iroda; 1089 Budapest, Diószegi Sámuel utca 23. • Tel.: (1)432-9000/20409

• Nyomdai munka: Pátria Nyomda Zrt. • Felelős vezető: Orgován Katalin vezérigazgató

LUDOVIKATV

nkeuni

LUDOVIKA PODCAST

HALLGASD A LUDOVIKA PODCASTET!